

Broj: 02-04-22103-6/23
Sarajevo, 18.05.2023. godine

Na osnovu člana 26. i 28. stav (4) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj: 36/14 – Novi prečišćeni tekst i 37/14 – Ispravka) i člana 23. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj: 35/05) Vlada Kantona Sarajevo, na **Osmoj** sjednici održanoj **18.05.2023.** godine, donijela je

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o provođenju Gender akcionog plana Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2022. godine, za period od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine
2. Izvještaj iz tačke 1. ovog zaključka dostavlja se Skupštini Kantona Sarajevo na nadležno odlučivanje.

PREMIJER

Nihad Uk

Dostaviti:

1. Predsjedavajući Skupštine Kantona Sarajevo,
2. Skupština Kantona Sarajevo,
3. Zamjenici predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo (3x),
4. Premijer Kantona Sarajevo,
5. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljenalica i izbjeglice Kantona Sarajevo,
6. Evidencija,
7. A r h i v a.

**CANTON SARAJEVO
ASSEMBLY**

Broj:
Sarajevo,

Na osnovu čl. 117. i 120. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo - Drugi novi prečišćeni tekst ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 41/12, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20 i 14/20) i člana 23. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana _____ 2023. godine, povodom razmatranja Izvještaj o provođenju Gender akcionog plana Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2022. godine, za period od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine, donijela je slijedeći

Prijedlog

ZAKLJUČAK

1. Usvaja se Izvještaj o provođenju Gender akcionog plana Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2022. godine, za period od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine.

Broj:
Sarajevo,

**PREDSJEDAVAJUĆI
SKUPŠTINE KANTONA SARAJEVO**

Elvedin Okerić

web: <http://skupstina.ks.gov.ba>
e-mail: skupstina@skupstina.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-055,
Fax: + 387 (0) 33 562-210
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

OBRAZLOŽENJE

I – PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenje ovog zaključka sadržan je u čl. 117. i 120. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo - Drugi novi prečišćeni tekst ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 41/12, 15/13, 47/13, 47/15 i 48/16) kojim je propisano da Skupština donosi Ustav, zakone, budžet i izvještaj o izvršenju budžeta, prostorni plan Kantona, poslovnik Skupštine, odluke i zaključke, deklaracije, rezolucije, preporuke i smjernice i daje autentična tumačenja zakona ili drugog akta te da zaključkom Skupština može zauzeti stav o pitanju koje je razmatrala, uključujući utvrđivanje obaveza za Vladu i kantonalne organe uprave u pogledu pripreme zakona ili drugih propisa i općih akata ili vršenja drugih poslova iz njihovog djelokruga.

Pravni osnov sadržan je i u članu 23. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 35/05) kojim je propisano da organi uprave prate stanje u oblastima za koje su osnovani, a koje se prvenstveno odnosi na stanje izvršavanja zakona i drugih propisa, te na osnovu prikupljenih podataka izrađuju analitičke, informativne i druge materijale koje dostavljaju nadležnim izvršnim i zakonodavnim organima vlasti na razmatranje u cilju upoznavanja tih organa sa stanjem u određenoj oblasti i potrebom preduzimanja odgovarajućih mjera.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE

U skladu sa Programom rada Skupštine Kantona Sarajevo, Vlade Kantona Sarajevo i Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo za 2021. godinu, pristupilo se izradi Izvještaja o stanju u oblasti socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u 2020. godini s ciljem da se kroz analizu broja korisnika prava po osnovu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18) i Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 38/14 - Prečišćeni tekst, 38/16, 44/17 i 28/18) i podzakonskih akata, te izdvojenih finansijskih sredstava, pokaže stanje u navedenim oblastima u 2020. godini u poređenju sa 2019. godinom.

Gender akcioni plan Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2022. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 52/19) usvojen je na 49. sjednici Vlade Kantona Sarajevo održanoj 28.11.2019. godine i prvi sveobuhvatni strateški dokument za ravnopravnost spolova u Kantonu Sarajevo. Gender akcioni plan Kantona Sarajevo osigurava provođenje ustavnih i zakonskih obaveza jer se njime osigurava koordinirano i usmjereno djelovanje svih tijela Kantona Sarajevo.

Vlada Kantona Sarajevo je na 20. sjednici održanoj 16. maja 2019. godine, imenovala Tim za izradu Gender akcionog plana u Kantonu Sarajevo. Tim su činili predstavnici kantonalnih ministarstava i nevladinih organizacija, a proces je koordinirao Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine.

U skladu sa Odlukom, zadaci Tima su usklađeni sa Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine za period od 2018. do 2022. godine, te definisani prioriteta i transferalne oblasti djelovanja, a koje se odnose na jačanje sistema, mehanizama i instrumenata za postizanje ravnopravnosti spolova u Kantonu Sarajevo, te izradi nacrt Gender akcionog plana za Kanton Sarajevo. Tokom sastanaka Tima analizirano je stanje ravnopravnosti spolova u Kantonu Sarajevo i utvrđene su oblasti neravnopravnosti spolova, identificirane su strukturalne prepreke za ravnopravnost spolova i prilike za unapređenje trenutnog stanja, te je izrađen nacrt dokumenta. Na osnovu materijala i prijedloga Tima, Gender Centar Federacije BiH je putem FIGAP II programa

podržao izradu nacрта dokumenta.

Izvještavanje o realizovanim aktivnostima u svakom od pomenutih ciljeva i prioriternih oblasti je u ovom izvještaju metodološki strukturirano kao i sam Gender akcioni plan Kantona Sarajevo, odnosno, na način da prezentuje najvažnije informacije koje se odnose na kratku analizu stanja, uključujući i važeće domaće i međunarodne propise i dokumente i na programe mjera u skladu sa ZoRS-a BiH nadležne nosioce odgovornosti i rokove obavezu izvještavanja.

U cilju informisanja Vlade Kantona Sarajevo o realizaciji aktivnosti iz navedenog Akcionog plana, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo je pojedinačno zatražilo informaciju o realizovanim aktivnostima od strane nosilaca odgovornosti utvrđenih Akcionim planom, na osnovu čega je sačinjen ovaj izvještaj.

Izvještaj prezentuje najvažnije informacije o aktivnostima relevantnim za postizanje ciljeva Gender akcionog plana Kantona Sarajevo u periodu od 01.01.2022. – 31.12.2022. godine, a sačinjen je na osnovu informacija koje su dostavile institucije Kantona Sarajevo koje su bile nositeljice odgovornosti prema Gender akcionom planu Kantona Sarajevo

Imajući u vidu da je period implementacije Gender akcionog plana Kantona Sarajevo završen, a pripremljen je prema raspoloživim podacima kantonalnih institucija i odražava provedene aktivnosti zacrtane GAP-om KS. Određeni dio planiranih aktivnosti, nije se uspio realizirati ali uprkos izazovima sa kojim se u radu suočilo Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Gender akcionog plana Kantona Sarajevo, može se konstatovati da je Kantonalno koordinaciono tijelo ispunilo osnovnu zadaću i ciljeve zbog kojeg je uspostavljeno.

Izvještaj sadrži dovoljno podataka koji ukazuju na stanje rodne ravnopravnosti u Kantonu Sarajevo, ali i daje uvid u one segmente koje zahtjevaju unapređenje rada kako Koordinacionog tijela, tako i institucija i ustanova u Kantonu Sarajevo u narednom periodu.

U vezi sa naprijed navedenim predlaže se imenovanje Radne grupe za izradu novog Gender akcionog plana na osnovu pristupa koji u većoj mjeri uvažava rodnu ravnopravnost spolova dovodeći ga u što je moguće veći sklad sa međunarodnim standardima.

Obzirom na sve predhodno navedeno, u prilogu se dostavlja na znanje predmetna informacija sa prijedlogom Zaključka.

Napominjemo, da gramatička terminologija korištenja muškog i ženskog roda za pojmove u ovom zaključku uključuje oba roda.

S obzirom na naprijed navedeno, u prilogu se dostavlja Izvještaj o stanju u oblasti socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u 2020 godini sa prijedlogom zaključka, na razmatranje i usvajanje.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
VLADA KANTONA

- Koordinaciono tijelo za praćenje Gender akcionog plana Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2022. godine -

IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU GENDER AKCIONOG PLANA
KANTONA SARAJEVO (GAP KS)
ZA PERIOD 01.01.2022. DO 31.12.2022. GODINE

Maj, 2023

UVOD

Gender akcioni plan Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: GAP KS) za period od 2019. do 2022. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 52/19) usvojen je na 49. sjednici Vlade Kantona Sarajevo održanoj 28.11.2019. godine. GAP KS je prvi sveobuhvatni strateški dokument za ravnopravnost spolova u Kantonu Sarajevo.

GAP KS osigurava provođenje ustavnih i zakonskih obaveza jer se njime osigurava koordinirano i usmjereno djelovanje svih tijela Kantona Sarajevo. Komisija za jednakopravnost spolova Skupštine Kantona Sarajevo na sjednici od 29.01.2019. godine usvojila je prijedlog upućen za Vladi Kantona Sarajevo prema kojem se inicira donošenje Gender akcionog plana.

Vlada Kantona Sarajevo je na 20. sjednici održanoj 16. maja 2019. godine, imenovala Tim za izradu Gender akcionog plana u Kantonu Sarajevo. Tim su činili predstavnici kantonalnih ministarstava i nevladinih organizacija, a proces je koordinirao Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine.

U skladu sa Odlukom, zadaci Tima su usklađeni sa Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine za period od 2018. do 2022., te definisani prioriteti i transferzalne oblasti djelovanja, a koje se odnose na jačanje sistema, mehanizama i instrumenata za postizanje ravnopravnosti spolova u Kantonu Sarajevo, te izradi nacrt Gender akcionog plana za Kanton Sarajevo.

Tokom sastanaka Tima analizirano je stanje ravnopravnosti spolova u Kantonu Sarajevo i utvrđene su oblasti neravnopravnosti spolova, identificirane su strukturalne prepreke za ravnopravnost spolova i prilike za unapređenje trenutnog stanja, te je izrađen nacrt dokumenta. Na osnovu materijala i prijedloga Tima, Gender Centar Federacije BIH je putem FIGAP II programa podržao izradu nacrta dokumenta.

U skladu sa prethodnom analizom stanja ravnopravnosti u Kantonu Sarajevo i pregleda provođenja obaveza iz Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini jasno je da donošenje Gender akcionog plana Kantona Sarajevo predstavlja optimalan pristup za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova.

U odnosu na te analize struktura Gender akcionog plana Kantona Sarajevo za period 2019. – 2022. godina, odražava trenutno stanje ravnopravnosti spolova i institucionalizacije ravnopravnosti spolova i sadrži tri srednjoročna cilja, te u okviru svakog cilja rezultate koji se planiraju postići i to:

- Srednjoročni cilj 1. Ministarstva i druga tijela Vlade djeluju u cilju ravnopravnosti spolova;
- Srednjoročni cilj 2. Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Kantona Sarajevo;
- Srednjoročni cilj 3. Prati se stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova

Struktura Gender akcionog plana Kantona Sarajevo je prikazana shematski ispod, dok je detaljno prikazana u matrici logičkog okvira u narednom dijelu dokumenta:

Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana KS.

Srednjoročni cilj 1.	Srednjoročni cilj 2.	Srednjoročni cilj 3.
<p>Ministarstva i službe djeluju za ravnopravnost spolova</p> <p>1.1. Uspostavljeno kantonalno koordinacijsko tijelo za praćenje Gender akcionog plana</p> <p>1.2. Kapaciteti koordinacionog odbora unaprijeđeni</p> <p>1.3. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova</p> <p>1.4. Provedene sektorske analize mogućnosti za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova u prioritetnim oblastima</p> <p>1.4. Budžet sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova</p>	<p>Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području:</p> <p>2.1. Obrazovni sektor doprinosi ravnopravnosti spolova</p> <p>2.2. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada</p> <p>2.3. Prevencija i zaštita od nasilja u porodici i nasilja na osnovu spola</p> <p>2.4. Osigurana ravnopravna zastupljenost osoba muškog i ženskog spola u tijelima nad kojima Kanton vrši nadzor</p> <p>2.5. Unaprijeđeno zdravlje i seksualno i reproduktivno zdravlje</p>	<p>Prati se stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova</p> <p>3.1. Kanton doprinosi promociji ravnopravnost spolova</p> <p>3.2. Redovno se prati stanje ravnopravnosti spolova na području KS</p> <p>3.3. Civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova</p>

Izvještavanje o realizovanim aktivnostima u svakom od pomenutih ciljeva i prioritetnih oblasti je u ovom izvještaju metodološki strukturirano kao i sam GAP KS, odnosno, na način da prezentuje najvažnije informacije koje se odnose na:

- kratku analizu stanja, uključujući i važeće domaće i međunarodne propise i dokumente;
- programe mjera u skladu sa ZoRS-a BiH nadležne nosioce odgovornosti i rokove obavezu izvještavanja.

Izvještaj prezentuje najvažnije informacije o aktivnostima relevantnim za postizanje ciljeva GAP KS u periodu od 01.01.2022. – 31.12.2022. godine, a sačinjen je na osnovu informacija koje su dostavile institucije Kantona Sarajevo koje su bile nositeljice aktivnosti prema GAP KS.

IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU GENDER AKCIONI PLANA KANTONA SARAJEVO (GAP KS) ZA PERIOD 01.01.2022. DO 31.12.2022. GODINE

SREDNJOROČNI CILJ 1. - MINISTARSTVA I SLUŽBE DJELUJU ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Rješenjem o imenovanju članova Koordinacionog tijela za praćenje Gender akcionog plana Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2022. godine (Službene novine Kantona Sarajevo, br.: 6/20 i 12/21) imenovani su predstavnici 13 institucija, i to ispred:

- Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice
- Ministarstva pravde i uprave
- Ministarstva privrede
- Ministarstva zdravstva
- Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša
- Ministarstva saobraćaja
- Ministarstva kulture i sporta
- Ministarstva unutrašnjih poslova
- Ministarstva za boračka pitanja
- Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade
- Ministarstva komunalne privrede i infrastrukture
- Ministarstva finansija
- te Koordinatorica za evropske integracije Kantona Sarajevo

Nadležnosti Koordinacionog tijela se odnose na:

- Usvajanje plana za praćenje, evaluaciju i izvještavanje o primjeni Gender akcionog plana Kantona Sarajevo,
- Izrada i usvajanje metodologije za izradu godišnjih i završnog izvještaja o provođenja GAP-a,
- Izrada i dostavljanje Godišnjeg izvještaja o provođenju GAP-a i dostavljanje putem Vlade Kantona Sarajevo Komisiji za jednakopravnost spolova i Skupštini Kantona Sarajevo,
- Izvršavanje procjene (evaluacije) provođenja Gender akcionog plana kao osnovu za izradu narednog Gender akcionog plana,
- Utvrđivanje spiska organizacija civilnog društva i pojedinaca koje se bave ravnopravnošću spolova.

Iz navedenog je jasno da je u okviru Vlade Kantona Sarajevo uloga Koordinacionog tijela ključna za monitoring i evaluaciju nad praćenjem GAP KS.

Uvođenjem procjene uticaja propisa (Regulatory Impact Assessment–RIA) na nivou Federacije BiH uređeno je i pitanje procjene uticaja propisa na ravnopravnost spolova. Ova obaveza je usklađena sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini i Gender akcionim planom u BiH.

To se posebno odnosi na obaveze iz člana 24. stav (1) tačka b) u vezi sa stavom (2) tačka a):

Član 24.

(1) Organi vlasti na državnom i entitetskom nivou, kantonalni organi i organi jedinica lokalnesamouprave, pravne osobe sa javnim ovlaštenjima. pravne osobe u većinskom vlasništvu države, u okviru svojih nadležnosti, dužni su poduzeti sve odgovarajuće i potrebne mjere radi provođenja odredbi propisanih ovim Zakonom i Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na:

b) donošenje novih ili izmjenu i dopunu postojećih zakona i drugih propisa radi usklađivanja sa odredbama ovog Zakona i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova;

(2) Sastavni dio programa mjera radi postizanja ravnopravnosti spolova u svim oblastima uključuje, ali se ne ograničava na:

a) analizu stanja spolova u određenoj oblasti.

U toku je izrada metodologije za programsko budžetiranje od strane Federalnog ministarstva finansija, što će podrazumjevati i izmjenu propisa, a Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo je u fazi edukacije o istom preko USAID-ovog projekta.

SREDNJOROČNI CILJ 1. - MINISTARSTVA I DRUGA TIJELA VLADE DJELUJU ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

1.2. Kapaciteti koordinacionog odbora unaprijeđeni

Nosilac odgovornosti: Koordinacioni odbor

- Dostavljanje godišnjeg izvještaja o provođenju GAP-a putem Vlade Komisiji za jednakopravnost spolova i Skupštini

1.3. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova

Nosilac odgovornosti: Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo, Ured za zakonodavstvo

Svi prijedlozi zakona, podzakonskih akata i politika sadrže procjenu uticaja propisa i procjenu uticaja na ravnopravnost spolova, te je kao nosilac odgovornosti navedeno Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo i Ured za zakonodavstvo Kantona Sarajevo. S tim u vezi, Vlada Kantona Sarajevo, na 86. sjednici održanoj 14.07.2022. godine donijela je Uredbu o procjeni uticaja propisa u Kantonu Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 29/22). Nosilac izrade Uredbe je Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo.

U članu 1. Uredbe propisan je predmet Uredbe:

"Ovom uredbom propisuje se način i postupak provođenja procjene uticaja propisa u kantonalnim ministarstvima, samostalnim kantonalnim upravama i samostalnim kantonalnim upravnim organizacijama (u daljem tekstu: kantonalni organi) koji kao obrađivači učestvuju u izradi prednacrtu, nacrtu ili prijedloga zakona, uključujući izmjene i dopune važećih zakona, uloga

koordinatora normativnih aktivnosti, kontrolnih tijela za provjeru procjene pojedinačnih uticaja, kao i uloga centralnog koordinirajućeg tijela, praćenje primjene, izvještavanje i evaluacija propisa, te stručno osposobljavanje i usavršavanje u ovoj oblasti.”

U članu 12. stav (1) tačka d) Uredbe propisano je između ostalog, da se vrši procjena uticaja identificiranih opcija na zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda koji se procjenjuju posebno između ostalog, na sljedeći kriterij: “- *ravnopravnost spolova*”.

Potrebno je napomenuti da se prethodna procjena uticaja obavezno provodi za sve zakone koji su obuhvaćeni prijedlogom godišnjeg programa rada Vlade Kantona Sarajevo, u skladu sa Odlukom o metodologiji izrade i donošenja programa rada i izvještaja o radu Vlade Kantona Sarajevo i kantonalnih organa (“Službene novine Kantona Sarajevo”, br. 23/21, 52/21 i 32/22), kao i izmjenama i dopunama Odluke koje uslijede nakon donošenja ove uredbe, te da Vlada Kantona Sarajevo može samoinicijativno ili na prijedlog obrađivača zakona odlučiti da se prethodna procjena provede i za zakone koji nisu obuhvaćeni godišnjim programom rada, kao i za određene podzakonske propise.

1.4. Provedene sektorske analize mogućnosti za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova u prioritetnim oblastima

Nosilac odgovornosti: Ministarstva i druga tijela vlade

- Nije izvršena analiza dostupnih administrativnih podataka razvrstanih prema spolu i nije unapređena administrativna baza.

1.5. Budžet sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)

Nosilac odgovornosti: Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo

- Izvještaj o izvršavanju Budžeta za 2022. godinu još uvijek nije finaliziran. U Budžetu Ministarstva finansija Kantona Sarajevo za 2022. godinu, za aktivnosti za koje je Ministarstvo finansija zaduženo kroz Gender akcioni plan nisu potrebna finansijska sredstva. U ostalim resorima potrebna sredstva resorna Ministarstva planiraju kroz programe utroška agregiranih pozicija u Budžetu.

Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo je u toku 2022. godine je poduzelo aktivnosti i na ispunjenju cilja rodno-odgovornog budžetiranja, jer su sredstva za provođenje GAP KS planirana u budžetu ministarstva za 2022. godinu, te odlukom Vlade Kantona Sarajevo, opredmećena u Programu utroška sredstava za 2022. godinu.

SREDNJOROČNI CILJ 2. UNAPRIJEĐENO JE STANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

2.1. Obrazovni sektor doprinosi ravnopravnosti spolova

Nosilac odgovornosti: Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, Pedagoški zavod

Ravnopravnost spolova kao i zabrana diskriminacije prema bilo kojem osnovu se zabranjuje u odgojno-obrazovnim ustanovama (zakoni i podzakonski akti koji propisuju oblast odgoja i

obrazovanja u Kantonu Sarajevo). Dakle programi usmjereni na odgoj i obrazovanje učenika su jednobrazni i promoviraju jednakopravnost svih učesnika odgojno-obrazovnog procesa.

Na prijedlog Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, Vlada Kantona Sarajevo sufinansira boravak djece i u privatnim predškolskim ustanovama pod jednakim uvjetima, čime su ukinute liste čekanja i povećan je obuhvat djece programom predškolskog odgoja i obrazovanja. Izrađen je EMIS sistem – elektronski sistem kao olakšanje za upis i spriječavanje diskriminacije prilikom upisa djece sa teškoćama gdje im se kroz naprijed navedeni sistem dodjeljuje dodatnih 10 bodova kako bi imali jednake šanse za upis.

Najnačajnija aktivnost kada je upitanju ravnopravno učešće u obrazovanju je Program “Zdravo odrastanje” koji se primjenjuje u predškolskim ustanovama, a između ostalog teme su usmjerene na jednakopravnost spolova i prevenciju rodnozasnovanog nasilja u predškolskim ustanovama.

Aktivnost usmjerena na uspostavljanje savjeta za ravnopravnost spolova pri Pedagoškom zavodu/Institutu za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja nije realizirana.

2.2. Analizirati mogućnosti za unapređenje kapaciteta predškolskih ustanova

Nosilac odgovornosti: Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo

Na temelju izvršene analize koje je Ministarstvo za odgoj i obrazovanje dostavilo Vladi Kantona Sarajevo odobrena su sredstva za finansiranje boravka djece u predškolskim ustanovama.

Posebnim programom Vlade Kantona Sarajevo za unapređenje inkluzije u Kantonu Sarajevo propisane su mjere usmjerene na unapređenje rada s djecom s teškoćama, te je s tim u vezi JU “Djeca Sarajeva” dobila saglasnost za prijem 12 asistenata na neodređeno, 3 psihologa, 3 logopeda i 3 edukator-rehabilitatora u toku 2022. godine.

2.2. Promovirati jednake mogućnosti za žene i muškarce u svim konkursima koje objavljuje Skupština Kantona Sarajevo, Vlada Kantona Sarajevo, ministarstva i druga tijela Vlade Kantona Sarajevo.

Nosilac odgovornosti: Sve službe Skupštine, Vlade, ministarstva i druga tijela Vlade Kantona Sarajevo.

Navedena aktivnost nije provedena, ali je potrebno napomenuti da je u Zakonu o državnoj službi u Kantonu Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, br. 31/16 i 45/19), u članu 6. propisana je zabrana diskriminacije prilikom zapošljavanja lica koja konkurišu u državnu službu.

2.2. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada

Nosilac odgovornosti: Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, JU “Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo” Sarajevo

JU “Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo” Sarajevo je u skladu sa navedenom aktivnošću izradilo Analizu uticaja aktivnih mjera zapošljavanja na smanjenje jaza između žena i muškaraca na tržištu rada u periodu od 5 godina. U Bosni i Hercegovini, na tržištu rada, već duži vremenski period ima manje žena nego muškaraca. Prema izvještajima, ta stopa je među najnižim u regiji.

Na evidencijama Javne ustanove „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“ Sarajevo , u proteklih pet godina, došlo je do blagog poboljšanja situacije u smislu manjeg ukupnog broja nezaposlenih žena, ali se sa pojavom pandemije taj broj ponovo uvećao.

Društvena praksa nejednakog odnosa i ponašanja prema raznim skupinama, uglavnom na štetu žena u bosanskohercegovačkom društvu, daje pregršt primjera diskriminirajućeg djelovanja prema ženama, kako u sferi porodičnog života, tako i na tržištu rada. Ova diskriminacija kojom se žene potcjenjuju, isključuju, eksploatišu, podrazumijeva rodno zasnovan diskriminirajući tretman žena i muškaraca zbog rodni prerasuda, patrijarhalne podloge, većinom usmjerenih protiv žena. Ovaj različit tretman koji je označen neravnopravnom raspodjelom moći i resursa prisutan na tržištu rada, ogleda se u različitim uslovima za zapošljavanje žena i muškaraca.

Pregled broja nezaposlenih osoba po kvalifikacionoj strukturi u zadnjih 5 godina;

Godina	Ukupno	VS!							
2017	Svega	66,325	8,7€						
	Žena	40,863	6,17						
2018	Svega	62,561	8,31						
	Žena	38973	5.80						
2019	Svega	58.746	7.8€						

U važećem zakonodavstvu kroz mnoštvo kriterija vezanih za zabranu diskriminacije po osnovu spola, daju se jednake šanse ženama i muškarcima. De facto je stanje drugačije. Žene koje traže posao, kao i zaposlene žene, suočavaju se sa realnošću koja je u velikoj mjeri suprotna zakonski zagaranovanim pravima. Spolna pripadnost kao preduslov, limitirana starosna granica u konkursima za zaposlenje, potvrđuju takvo stanje.

Pravo na privatnost podataka o privatnom i porodičnom životu je garantovano Ustavom i radnim zakonodavstvom, te je jasno da se isto krši kada govorimo o tržištu rada. Tokom razgovora za posao traže se podaci koji nisu vezani za prirodu posla koji bi osoba obavljala, bračni status, planovi za rađanje, što je direktno kršenje zakonom zagaranovanih prava.

Nejednak tretman žena i muškaraca na tržištu rada djelimično je uslovljen i biološkim razlikama, najčešće trudnoćom žena. Za razliku od muškaraca, čiji se angažman i poslovni razvoj odvija uglavnom kontinuirano, najveći broj žena zbog trudnoće, brige o djeci ima prekide u karijeri, a veoma često ove okolnosti predstavljaju realnu mogućnost gubljenja zaposlenja i dobijanja otkaza.

Istraživanja pokazuju i da žene češće zasnivaju radne angažmane na određeno vrijeme, te da teže dolaze do stalnog zaposlenja. Rodna ravnopravnost *de jure* i *de facto* ni u kom slučaju nije u povoljnom odnosu.

Statistika Službe pokazuje da je na evidenciji najveći broj žena u biološko produktivnoj životnoj dobi, što ide u prilog tvrdnji da najveći broj žena ima prekide u karijeri, a vrlo često i na duži period ostanu bez zaposlenja, te ulaze u rizik dugotrajne nezaposlenosti.

Pregled broja nezaposlenih osoba po godinama starosti u zadnjih 5 godina;

Godina	Ukupno		15-19								
2017	Svega	66,325	1,52								
	Žena	40,863	61								
2018	Svega	62,561	130								
	Žena	38973	54								
2019	Svega	59,746	117								

U prethodnih pet godina po programima sufinansiranja zapošljavanja i održavanja više stope zaposlenosti u Kantonu Sarajevo sa evidencije nezaposlenih u Kantonu Sarajevo, zaposlene su 5692 osobe od čega su 3442 žene što jasno upućuje na činjenicu da ne postoji jaz između žena i muškaraca na tržištu rada u zadnji 5 godina kada je riječ o zapošljavanju putem podsticajnih mjera zapošljavanja koje svake godine provodi Služba.

Kao jedan od eventualnih razloga ovakvog stanja i omjera zaposlenih žena u odnosu na muškarce leži u činjenici da je na evidenciji nezaposlenih u Kantonu Sarajevo prijavljen veći broj žena od muškaraca, te da žene teže dolaze do stalnog ili dugoročnijeg zaposlenja pa koriste podsticajne mjere zapošljavanja kako bi bar na određeno vrijeme riješile svoj radno pravni status.

Služba prilikom realizacije pojedinih podsticajnih mjera daje prednost poslodavcima koji zapošljavaju žensku radnu snagu, a u narednom periodu planira se i realizacija posebnih podsticajnih mjera kojima će se isključivo zapošljavati žene, te i na taj način smanjivati broj nezaposlenih žena na evidenciji nezaposlenih u Kantonu Sarajevo. Služba će i u narednom periodu raditi na provedbi Gender akcionog plana Vlade Kantona Sarajevo, u cilju znatno povoljnijih rezultata u korist nezaposlenih žena.

U skladu sa Zakonom o poticaju razvoja male privrede Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo je izradilo Godišnji plan provođenja programa razvoja male privrede za 2022. godinu. Za poseban program **“Poticaj razvoja ženskog poduzetništva”**, čija svrha je poticaj poduzetničkih aktivnosti žena i promocija ženskog poduzetništva.

Pravo na dodjelu poticajnih grant sredstva za subvencioniranje dijela troškova nastalih u 2020. i 2021. godini ostvarila su pravna i fizička lica koja trajno obavljaju zakonom dozvoljene djelatnosti radi ostvarivanja dohotka odnosno dobiti na način kako je propisano Zakonom, sa

sjedištem na području Kantona Sarajevo i koji su u većinskom (minimalno 51%) privatnom vlasništvu žena na području Kantona Sarajevo.

Pravo na poticajna sredstva za subvencioniranje (refundiranje) dijela plaćenih troškova u 2020. i 2021. godini poslovni subjekti ostvarili su za sljedeće aktivnosti: nabavku mašina, postrojenja, alata i opreme, tehnike koja se koristi u vremenu dužem od jedne godine, te za unutrašnje uređenje poslovnog prostora u cilju prilagođavanja novim poslovima i ukoliko je izvođač odnosnih radova uređenja poslovni subjekt registriran za obavljanje tih radova; ulaganje u razvoj i nabavku novih tehnologija; ulaganje u povećanje postojećih proizvodnih kapaciteta i usluga, te za troškove zakupa poslovnog prostora i za troškove registracije i pokretanja poslovnog subjekta, ukoliko dokažu da su sredstva koristili za te namjene.

Korisnik sredstava je obavezan da odobrena sredstva po ovom programu utroši za jačanje konkurentnosti i poticaj razvoja postojećeg poslovnog subjekta, ekonomsku stabilnost poslovnog subjekta, održavanje postojećeg broja radnih mjesta, novo upošljavanje, pokretanje nove i održavanje postojeće proizvodnje, prevazilaženje negativnih učinaka ekonomske krize, povećanje izvoza i dobijanje i obnavljanje odgovarajućih certifikata.

2.3. *Prevenција i zaštita od nasilja u porodici i nasilja na osnovu spola*

Nosilac odgovornosti: Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo, Vlada Kantona Sarajevo i Koordinaciono tijelo za prevenciju nasilja

- Vlada Kantona Sarajevo, na 12. sjednici održanoj 08.03.2021. godine, donijela je Odluku o stupanju na snagu Protokola o postupanju u slučaju seksualnog i spolno zasnovanog uznemiravanja, kao oblika nasilja u organima uprave, javnim preduzećima, javnim ustanovama i pravnim licima čiji je osnivač Kanton Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 18/21) a Protokol je sastavni dio Odluke.

Izrada i usvajanje standardnih operativnih procedura za policiju i pravosuđe u slučaju krivičnih djela počinjenih iz mržnje u skladu sa Krivičnim zakonom FBiH, a koje je kao nosilac izrade određeno Ministarstvo pravde i uprave i Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo. Navedena aktivnost nije provedena.

Kontinuirani rad Koordinacionog tijela za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u Kantonu Sarajevo ima ključnu ulogu u sadašnjem postavljenom sistemu prevencije, zaštite i borbe protiv nasilja u porodici. U Kantonu Sarajevo vladin i nevladin sektor, u međusobnoj koordinaciji, aktivno rade na prevenciji, poboljšanju položaja ove populacije i unapređenju sistema zaštite za žrtve nasilja. Ovako postavljen multisektorski odgovor na nasilje ima za cilj postizanje nulte stope tolerancije na nasilje u porodici.

Shodno Protokolu o radu i saradnji Koordinacionog tijela na prevenciji, zaštiti i borbi protiv nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo, Javna ustanova "Kantonalni centar za socijalni rad" u cilju zaštite žrtve nasilja u porodici, između ostalog, izdaje saglasnost i koordinira smještaj u Sigurnu kuću koja egzistira u sastavu Fondacije lokalne demokratije, te u saradnji sa Sigurnom kućom izrađuje individualni plan zaštite za žrtvu.

Realizacija aktivnosti utvrđenih Programom rada Koordinacionog tijela za 2022. godinu predstavljena je kroz Izvještaj Programa rada realiziranih aktivnosti po tematskim oblastima, programskim zadacima i nosiocima aktivnosti.

Učiniocima nasilja u porodici u 2022. godini, prema podacima dostavljenim od strane Kantonalnog centra, izrečeno je ukupno 647 mjera. Ukupan broj osoba koje su, prema evidenciji

Kantonalnog centra, štice zaitnom mjerom u 2022. godini je 301, a broj nasilnih osoba kojima su izreene zaitne mjere je 273.

U toku 2022. godine evidentirano je ukupno 79 osoba koje su smještene u Sigurnu kuću – Sklonište za žene, djevojke i djecu žrtve nasilja u porodici.

Nastavljen je rad Centra za podršku ženama žrtvama nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo u cilju unapređenja položaja žena žrtava nasilja. Podrška je dostupna u tri ključne oblasti i to usluge: besplatne pravne pomoći, usluge besplatne psihološke pomoći i podrške, te besplatne socio-ekonomske podrške/ekonomskog osnaživanja. Navedene usluge predstavljaju važan resurs ugroženim kategorijama žena i jedinstven servis za područje Kantona Sarajevo, ali i BiH i mogu ih koristiti žene žrtve nasilja na osnovu spola, žene žrtve rata, samohrane majke i žene na socijalnoj margini. Sve usluge Centra su besplatne.

Tokom 2022. godine uposlenici Centra su pružili besplatnu pravnu pomoć, psihološko savjetovanje i socijalno-ekonomsku podršku za 615 korisnica, a pruženo je 1.133 usluga.

U okviru projekta “Za život bez nasilja u Kantonu Sarajevo”, koji je finansijski podržao Grad Barcelona, Fondacija lokalne demokratije je u saradnji s Ministarstvom zdravstva Kantona Sarajevo u 2019. godini izradila Priručnik o tretmanu žrtava nasilja u porodici u zdravstvenim ustanovama primarne zdravstvene zaštite u Kantonu Sarajevo i Protokol o postupanju sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja u zdravstvenim ustanovama u Kantonu Sarajevo. Potpisnici su u skladu sa svojim nadležnostima učestvovali u različitim programima kako bi se nastavila implementacija Priručnika i Protokola, a u cilju jačanja kapaciteta zdravstvenih ustanova, senzibilizacije zdravstvenih radnika po pitanju prepoznavanja, postupanja i djelovanja u slučajevima nasilja u porodici kao i ostvarivanja saradnje s drugim institucijama.

Ojačana je sposobnost reagiranja sarajevskih zdravstvenih službi po pitanju pružanja podrške ženama žrtvama nasilja na osnovu spola, izradom Priručnika o tretmanu žrtava nasilja u porodici u zdravstvenim ustanovama primarne zdravstvene zaštite u Kantonu Sarajevo i Protokola o postupanju sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja u zdravstvenim ustanovama u Kantonu Sarajevo, prvi takve vrste u Kantonu Sarajevo.

U okviru Centra za žene, koji pruža različite vrste usluga ženama žrtvama nasilja na osnovu spola i nasilja u porodici (pravna, psihološka, socio-ekonomska podrška i savjetovanje), a koji vodi Fondacija lokalne demokratije, kreirana je posebna usluga savjetovanja za mlade – učenike srednjih škola, a kao rezultati projekta tokom 2022. godine pružene su usluge konsultacija za mlade za:

- 155 učenika/učenica je posjetilo Edukativni kutak. Dobili su informacije o psihološkom nasilju i nasilju putem interneta, kako za njih same, tako i za njihove kolege i kolegice, odnosno na koji način mogu dati podršku osobama koje su žrtve ove vrste nasilja u tom periodu.

- 252 učenika/učenica se obratilo putem telefonskih poziva, gdje su se informirali o cyber i vršnjačkom nasilju, te o prijavljivanju nasilja.

- Održano je 9 radionica o prevenciji rodno zasnovanog nasilja, zaštiti, prepoznavanju slučajeva i mehanizmima pomoći, na kojima je ukupno prisustvovalo 217 učenika/učenica.

- 2 radionice su održane u Centru za žene, gdje je tema bila kako se nositi sa posljedicama preživljenog vršnjačkog nasilja, na kojima su prisustvovala Prva i Druga gimnazija.

- 7 radionica je održano u školama i to dva puta u Prvoj gimnaziji i dva puta u Trećoj gimnaziji, te po jednom u Gimnaziji SSST, Srednjoj zubotehničkoj i u osnovnoj školi Prva O.Š. Ilidža. Učenici su upoznati sa načinima na koje mogu prijaviti nasilje, te o postojanju SOS linije za prijavu nasilja, te smo sa njima govorili o vrstama nasilja, prepoznavanju i posljedicama nasilja.

- Ukupan broj učenika koji su koristili usluge Edukativnog kutka je 624 učenika.

Tokom 2022 godine održana su 2 predavanja za student Pravnog fakulteta u Sarajevu i Fakulteta političkih nauka u Sarajevu-Odsjek za socijalni rad, predavanju je prisustvovalo 47

studenata. Tema predavanja su bile: Zaštita žrtava nasilja u porodici kroz zakonodavni okvir i iskustva u radu Sigurne kuće; Rad Sigurne kuće (vrsti usluga, postupak smjestaja u SK putem nadležnih institucija, postupci prijave nasilja); Predstavljen značaj SOS telefona za prijavu nasilja u porodici koji je dostupan 24 sata. Predstavljeni su primjeri iz prakse i rad Centra za žene i Sigurne kuće.

U cilju senzibilizacije javnosti za problem nasilja u porodici, potpisnici su u skladu sa svojim nadležnostima učestvovali u različitim programima, projektima i medijskim aktivnostima čiji je cilj upoznati javnost o važnosti prevencije i sistemskog odgovora na nasilje u porodici, predstavljanje i prepoznavanje sistema zaštite i djelovanja u Kantonu Sarajevo, kao pozitivnog primjera sinergije vladinog i nevladinog sektora u Bosni i Hercegovini i regiji.

Fondacija lokalne demokratije je kroz redovne aktivnosti, kao i aktivnosti na drugim projektima, informirala žrtve nasilja u porodici i širu javnost o prepoznavanju nasilja, važnosti prijave nasilja i postojećim servisima podrške u cilju prevencije i zaštite u Kantonu Sarajevo putem društvenih mreža.

U okviru projekta koji je finansijski podržala organizacija UN Women, Fondacija lokalne demokratije je nastviala sa realizacijom medijska kampanja "Nasilje nije privatna stvar" s ciljem podizanja svijesti donosilaca odluka ali i šire javnosti o potrebi usvajanja novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici u Federaciji BiH, koji je usaglašen s preporukama Istanbulske konvencije. Putem videosnimaka parlamentaraca, predstavnika međunarodne zajednice, Agencije za ravnopravnost spolova BiH i žrtava, poslana je poruka da Zakon treba hitno usvojiti kako bi žrtve nasilja ostvarile svoja prava.

Kao rezultat zalaganja FLD i Sigurne mreže, dana 29.07.2022. godine na sjednici Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, usvojen je Nacrt Zakona o zaštiti od nasilja u porodici u FBiH i upućen je u daljnju proceduru. Nacrt Zakona je usvojen nakon višegodišnjeg zalaganja i niza zagovaračkih aktivnosti FLD i Sigurne mreže.

Nacrt Zakona o zaštiti od nasilja u porodici u FBiH je usklađen sa odredbama Istanbulske konvencije i pruža niz rješenja koji omogućavaju prije svega poboljšani status i položaji žrtve nasilja u sistemu prevencije, zaštite i podrške od nasilja u porodici, kao i uspostavljanje adekvatne zajedničke akcije društva upravljene na sprečavanje i suzbijanje ove negativne društvene pojave.

Izrađen je i video s informacijama za žrtve nasilja i dostupnim uslugama.

Predstavnice/ci Fondacije lokalne demokratije učestvovali su u nizu televizijskih i radijskih emisija s temama vezanim za nasilje u porodici, multisektorski pristup i rad Koordinacionog tijela za borbu protiv nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo, usluge podrške koje se pružaju u Sigurnoj kući, Centru za žene i SOS telefonu, prevenciju maloljetničkog prijestupništva. Broj medijskih gostovanja bio je uvjetovan pandemijom COVID, te su gostovanja uživo veoma smanjena. U toku ovog izvještajnog perioda bilo je: 23 gostovanja u TV-emisijama, 5 gostovanja u radioemisijama i 53 članka u elektronskim i pisanim medijima.

Na društvenim mrežama je provedena plaćena kampanja #16DanaAktivizma svakodnevnim objavama kojima se šira javnost upoznala o problemu nasilja u porodici, kao i o servisima koji su dostupni žrtvama nasilja u Kantonu Sarajevo.

Izrađeno je 16 infografika s porukama u vezi s borbom protiv nasilja nad ženama, koje su objavljivane na web-portalima i društvenim mrežama, svaki dan po jedna tokom 16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja.

Izrađen je informativno -edukativni materijal o prevenciji i postupanju sa slučajevima nasilja u porodici za osobe s invaliditetom

Provedene su interaktivne radionice za osobe s invaliditetom s ciljem razumijevanja rodnog nasilja u porodici

Održane su radionice za edukaciju stručnog osoblja kako komunicirati i postupati sa osobama žrtvama nasilja koje su osobe s invaliditetom

Aktivnosti u okviru dijela socijalnog programa "Zaštita žrtava nasilja u porodici" u fokusu ima žene žrtve nasilja koje su bile smještene u Sigurnoj kući koja egzistira u sastavu Fondacije lokalne demokratije, a za koje stručni radnici KCSR - nadležnih službi socijalne zaštite i stručno osoblje Sigurne kuće, na osnovu svoje ekspertize i iskustva u radu za ovom populacijom cijene da im je potrebno pružiti podršku i po izlasku iz Sigurne kuće.

Cilj ovih aktivnosti je osiguravanje smještaja za žene žrtve nasilja koje su prošle tretman u Sigurnoj kući i po izlasku iz iste su nastavile da samostalno žive i rade, a sve u cilju njihovog dodatnog osnaživanja na socijalnom, ekonomskom i psihološkom polju, te sprečavanja povratka nasilniku.

Korisnice ovih aktivnosti su žene i djevojke žrtve nasilja, odnosno osobe izložene zlostavljanju i nasilju u porodici kao utvrđena kategorija korisnika shodno članu 14. Zakona socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom, a koje su kao takve registrovane u nadležnim službama socijalne zaštite, završile su tretman u Sigurnoj kući, te za koje se praćenjem zna da se nisu vratile nasilniku i da im je ovaj vid podrške potreban.

Korisnice za koje stručni radnici Javne ustanove "Kantonalni centar za socijalni rad", odnosno nadležnih službi socijalne zaštite i stručno osoblje Sigurne kuće, na osnovu utvrđenih kriterija i praćenja njihovog stanja po izlasku iz Sigurne kuće, ustanove da se iste nisu vratile nasilniku i da im je potreban ovaj vid podrške u njihovoj borbi za egzistenciju i osamostaljivanje, dobiće novčanu podršku za plaćanje troškova podstanarstva i režijskih troškova. Spiskove navedenih korisnica će Javna ustanova "Kantonalni centar za socijalni rad" dostaviti Ministarstvu za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo koje će vršiti isplatu istim.

Korisnice obuhvaćene ovim aktivnostima u okviru socijalnog programa će biti u obavezi da sredstva utroše za plaćanje troškova stanarine i režijske troškove u stanu koji koriste. Ukupna cijena koštanja stanarine i režijskih troškova može iznositi najviše do 600,00KM.

Ministartvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo je u sklopu svakodnevnih aktivnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama kontinuirano realiziralo teme koje su usmjerene na prevenciju bilo kojeg oblika nasilja nad djecom i među djecom, te kreiralo link "Sigurnost, zaštita i dobrobit učenika" predviđeni za nastavno osoblje osnovnih i srednjih škola na kojem su objedinjeni svi dostupni materijali, a koje se nalazi na web stranici Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo. Na pomenutom linku nalaze se i linkovi Fondacije lokalne demokratije, a sadržaji su usmjereni na prevenciju nasilja/rodnozasnovanog nasilja.

Doneseni su Pravilnik o vođenju evidencije o neprihvatljivim oblicima ponašanja i zaštite učenika ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 29/19 i 38/22) i Pravilnik o načinu i obliku provođenja odgojno-obrazovne podrške i stručnog tretmana ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 29/19 i 38/22).

Provedeno je istraživanje o psihofizičkom zdravlju djece/učenika I nastavnika u junu 2021., 2022. i mart/april 2023. godine (istraživanje u toku). Na temelju rezultata izvršena je analiza podataka, te su školama dostavljene preporuke za unapređenje psihofizičkog zdravlja djece/učenika, kao i Smjernice za preventivni rad sa učenicima u školskoj 2022/2023. godini.

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo realiziralo je značajan broj edukacija u toku 2022 godine u svom resoru a neke od realiziranih tema su: Prevencija neprihvatljivih oblika

ponašanja i zaštita učenika, Predavanja za pedagoge osnovnih i srednjih škola – Adis Dučić, Sigurnost učenika u digitalnom okruženju, te Edukacija svih pedagoga srednjih škola iz oblasti borbe protiv trgovine ljudima u saradnji sa VSTV BiH, EMMAUS i MUP KS.

U cilju prevencije nasillja sve osnovne i srednje škole imaju obavezu obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv vršnjačkog nasilja “Dan ružičastih majica” i 6. februar Kantonalni dan borbe protiv vršnjačkog nasilja.

Formirana je radna grupa koja je pripremila Priručnik za učenike osnovnih i srednjih škola u cilju zaštite mentalnog zdravlja učenika.

SREDNJEROČNI CILJ 3. PRATI SE STANJE I SARADUJE SA DRUGIM AKTERIMA NA UNAPREĐENJU STANJA RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

3.1. Kanton doprinosi promociji ravnopravnost spolova

Nosilac odgovornosti: Vlada Kantona Sarajevo i Skupština Kantona Sarajevo

Tokom 2022. godine institucije Kantona, uključujući Vladu i Skupštinu, su učestvovali u aktivnostima na promociji ravnopravnosti spolova. Ove aktivnosti su uključivale učešće predstavnika Kantona Sarajevo u aktivnostima koje je provodio Gender Centar Vlade FBIH, međunarodne i nevladine organizacije kao i davanje saopćenja povodom ključnih dana za ravnopravnost spolova. Aktivnosti na provođenju GAP KS su također doprinosile dizanju svijesti o ravnopravnosti spolova.

U okviru implementacije Strategije za prevenciju, borbu i zaštitu od nasilja u porodici u FBIH provedena je kampanja tokom obilježavanja „16 dana aktivizma“, a zabilježen je povećan broj aktivnosti na lokalnim nivoima u svim kantonima.

U okviru **16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja**, Fondacija lokalne demokratije u saradnji sa Udruženjem BH novinari održana je press konferenciji „*Za život bez nasilja u Kantonu Sarajevo*“.

3.2. Redovno se prati stanje ravnopravnosti spolova na području

Nosilac odgovornosti: Vlada Kantona Sarajevo i Koordinacioni odbor

Uz podršku Gender Centra Vlade FBIH a finansijski podržano iz sredstava FIGAP II programa urađen je nacrt Plan za praćenje, evaluaciju i izvještavanje o primjeni GAP KS. Plan za praćenje je izrađen na način da osigura praćenje aktivnosti koje su planirane u GAP KS, ali i da osigura praćenje uticaja provedenih aktivnosti na stanje ravnopravnosti spolova u Kantonu Sarajevo.

3.3. Civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova

Nosilac odgovornosti: Vlada Kantona Sarajevo i Koordinacioni odbor

Kanton Sarajevo redovno saraduje sa nevladinim organizacijama koje djeluju na području Kantona uključujući i u oblasti ravnopravnosti spolova. Redovno se izdvajaju sredstva putem transfera neprofitnim organizacijama. Novom Uredbom o planiranju, dodjeli i praćenju utroška transfera za finansiranje i sufinansiranje neprofitnih organizacija iz budžeta Kantona Sarajevo uređeni su principi jednakog pristupa budžetskim sredstvima ženama, muškarcima, siromašnim i drugim marginaliziranim grupama. Pored toga uređena je obaveza analize rezultata procjene uticaja na žene i muškarce, dječake i djevojčice te na ranjive i marginalizirane kategorije.

Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo je u toku 2022. godine provelo javni poziv za sufinansiranje projekata za mlade, unutar kojeg su bila odvojena sredstva za Gender akcioni plan, odnosno projekte ravnopravnosti spolova. U tom smislu, dvije nevladine organizacije Udruženje za promociju zdravog psihofizičkog razvoja i života kroz preventivno djelovanje „SANUS“ i Udruženje za razvoj obrazovanja, nauke i inovacija "STUDIGEM" ostvarili su sredstva za projekte i to STUDIGEM za kreiranje planova rodne ravnopravnosti za studentsku populaciju Kantona Sarajevo, a SANUS za Prevenciju rodno zasnovanog nasilja kao uslova za zdravo odrastanje mladih. Navedenim projektima bili su obuhvaćeni učenici srednjih škola i studenti, čime je ispunjen srednjoročni cilj 3. da civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova.

Ministarstvo kulture i sporta je u toku 2022. godine, kontinuirano podržavalo organizovanje sportskih takmičenja i liga i promociju sporta kao zdravog životnog stila čiji pokazatelj je veliki broj organizovanih takmičenja žena i muškaraca, dječaka i djevojčica koje su obuhvaćene ovim aktivnostima. Takođe, značajno je istaći da je u članu 6. stav (1) tačka c) Nacrta Zakona o sportu Kantona Sarajevo koji je u proceduri, u osnovnim principima sporta navedeno da je pravo svih građana da se bave sportom pod jednakim uslovima bez obzira na nacionalnu, vjersku, političku, rasnu, socijalnu i spolnu pripadnost (ravnopravno se tiče muškaraca i žena u sportu), odnosno jednaka dostupnost sporta bez obzira na rasu, nacionalnu ili etničku pripadnost, socijalni status, vjersko, političko ili drugo uvjerenje, invaliditet, zdravstveni status, seksualnu orijentaciju, rodni identitet ili bilo koje drugo lično svojstvo.

Ministarstvu saobraćaja Kantona Sarajevo, nisu utvrđene konkretne aktivnosti kao nosioca odgovornosti, ali je potrebno istaći da u okviru utvrđenih nadležnosti provodi aktivnosti u cilju osiguravanja i poboljšanja principa rodne ravnopravnosti na način da se osigurava jednak status i jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava licima muškog i ženskog spola, te da propisi iz nadležnosti Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo (zakonski i podzakonski akti) sadrže odredbe o ravnopravnosti spolova, odnosno odredbe kojima je naglašeno da se isti odnose podjednako na lica muškog i ženskog spola

REZIME

Imajući u vidu da je period implementacije Gender akcionog plana Kantona Sarajevo završen, a pripremljen je prema raspoloživim podacima kantonalnih institucija i odražava provedene aktivnosti zacrtane GAP-om KS. Određeni dio planiranih aktivnosti, nije se uspio realizirati ali uprkos izazovima sa kojim se u radu suočilo Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Gender akcionog plana Kantona Sarajevo, može se konstatovati da je Kantonalno koordinaciono tijelo ispunilo osnovnu zadaću i ciljeve zbog kojeg je uspostavljeno.

Izvještaj sadrži dovoljno podataka koji ukazuju na stanje rodne ravnopravnosti u Kantonu Sarajevo, ali i daje uvid u one segmente koje zahtjevaju unapređenje rada kako Koordinacionog tijela, tako i institucija i ustanova u Kantonu Sarajevo u narednom periodu.

U vezi sa naprijed navedenim predlaže se imenovanje Radne grupe za izradu novog Gender akcionog plana na osnovu pristupa koji u većoj mjeri uvažava rodnu ravnopravnost spolova dovodeći ga u što je moguće veći sklad sa međunarodnim standardima.

Obradila: Senita Žilić, stručni saradnik

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

KANTON SARAJEVO
Government

Broj: 02-05-41784-19/19
Sarajevo, 28.11.2019. godine

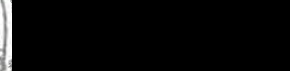
Na osnovu člana 26. i 28. stav (4) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 36/14 – Novi prečišćeni tekst i 37/14 – Ispravka) i člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 32/10 – Prečišćeni tekst) Vlada Kantona Sarajevo na 49. sjednici održanoj 28.11.2019. godine, donijela je sljedeći

ZAKLJUČAK

1. Usvaja se Gender akcioni plan Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2020. godine.
2. Zadužuje se Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo da, u roku od 30 dana od dana donošenja ovog Zaključka, Vladi Kantona Sarajevo predloži imenovanje Koordinacionog odbora za praćenje Gender akcionog plana Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2020. godine.
3. Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“ sa Gender akcionim planom Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2020. godine, koji je sastavni dio ovog Zaključka.

PREMIJER

web: <http://vlada.ks.gov.ba>
e-mail: vlada@vlada.ks.gov.ba
Tel: + 387(0)33 562-068, 562-070
Fax: + 387(0)33 562-211
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

**GENDER AKCIONI PLAN KANTONA SARAJEVO
ZA PERIOD OD 2019. DO 2022. GODINE**

Oktobar 2019. godine

SADRŽAJ

I. UVOD	3
<i>Institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova.....</i>	<i>4</i>
<i>Institucionalni mehanizam za ravnopravnosti spolova Kantona Sarajevo.....</i>	<i>5</i>
<i>Pravni okvir za izradu Gender akcionog i finansijskog plana Kantona Sarajevo.....</i>	<i>7</i>
II. STANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U KANTONU SARAJEVO.....	9
<i>Osnovni demografski podaci razvrstani po spolu.....</i>	<i>10</i>
<i>Tržište rada.....</i>	<i>10</i>
<i>Obrazovanje.....</i>	<i>15</i>
<i>Nasilje nad ženama i nasilje u porodici.....</i>	<i>18</i>
<i>Javni život.....</i>	<i>20</i>
<i>Zdravstvena zaštita.....</i>	<i>22</i>
III. STRUKTURA GENDER AKCIONOG PLANA KANTONA SARAJEVO.....	23
IV. CILJEVI I AKTIVNOSTI GENDER AKCIONOG PLANA KS ZA PERIOD 2019. – 2022. GODINA.....	25
V. MONITORING I EVALUACIJA GENDER AKCIONOG PLANA 33	
OSNOVNI POJMOVI I DEFINICIJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA	34

I. Uvod

Ustav BiH garantira visok stepen međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda jer sadrži 15 najvažnijih instrumenata za zaštitu ljudskih prava, među kojima je i CEDAW čime se BiH obavezuje da primjeni najviše međunarodno priznate standarde ljudskih prava. Ustav FBIH također garantuje visok stepen ljudskih prava i daje ustavnu snagu pravima koji su zagwarantovani u međunarodnim sporazumima koji su nabrojani u aneksu Ustava FBIH. Pored općih standarda od posebnog značaja za Gender akcioni plan je Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979. godine budući da prava zagarrantovana u ovom sporazumu također imaju ustavnu snagu.

Ustav Kantona Sarajevo također garantuje najviši stepen ljudskih prava i osnovnih sloboda preuzimajući standarde koji su sastavni dio Ustava BiH i Ustava FBIH. Zbog toga, Gender akcioni plan KS doprinosi ostvarivanju ljudskih prava i sloboda koji imaju snagu ustavnih odredbi KS.

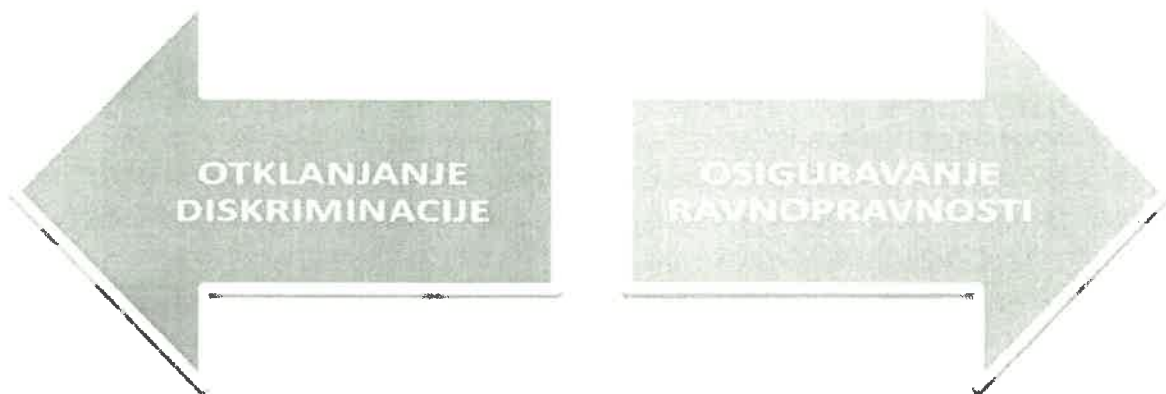
Ujedinjene nacije (UN) kao i države članice UN imaju, u skladu s Poveljom UN, obavezu da promoviraju prava čovjeka, dostojanstvo i vrijednost čovjekove ličnosti bez ikakve diskriminacije, što uključuje i zabranu diskriminacije na osnovi spola. Države članice su obavezne poštovati i promovirati ljudska prava i slobode kao osnove ekonomskog razvoja, mira i međunarodne sigurnosti. Nastavljajući pravnu tradiciju bivše Jugoslavije, ove obaveze je preuzela Bosna i Hercegovina kao članica UN od 22. maja 1992. godine. Na nivou Ujedinjenih nacija najvažniji dokumenti iz oblasti ravnopravnosti spolova je Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena – CEDAW.

Ravnopravnost spolova je osnovno pravo, zajednička vrijednost cijele Evropske unije, i predstavlja neophodan uslov za postizanje ciljeva Evropske unije koji se tiču razvoja, zapošljavanja i socijalne kohezije. Princip ravnopravnosti polova i jednakog tretmana i jednakih mogućnosti za žene i muškarce je jedan od osnovnih pravnih principa Evropske unije, sadržan u osnivačkom ugovoru, kao i u mnogim direktivama, koje su transpozicijom inkorporisane u unutrašnje zakonodavstvo država članica.

Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH i obaveza djelovanja za ravnopravnost spolova

Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH¹ (ZoRS BiH) donesen je 2003. u BiH, a izmijenjen i dopunjen je 2009, čime su pravni standardi ravnopravnost spolova utvrđeni Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena postali sastavni dio pravnog sistema BiH. Zakon je najvažniji je instrument za razvijanje svijesti o pitanjima ravnopravnosti spolova i uvođenje principa ravnopravnosti spolova u javne politike i propise. Ovaj zakon uređuje, promovira i štiti ravnopravnost spolova i zabranjuje diskriminaciju, te jamči jednake mogućnosti svim građanima/kama, kako u javnoj tako i u privatnoj sferi života. Ciljevi Zakona u pogledu zabrane diskriminacije i osiguranja ravnopravnosti spolova su prikazani shematski ispod.

¹ Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 32/10)

Pored toga, Zakon obavezuje sva državna tijela, na svim nivoima organizacije vlasti, i tijela lokalne samouprave, uključujući zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravna lica s javnim ovlaštenjima, pravna lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom države, entiteta, kantona, grada ili općine ili nad čijim radom javni organ vrši kontrolu, da osiguraju i promoviraju ravnopravnu zastupljenost spolova u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanju.

Prema Zakonu o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini (član 24.) obaveza svakog nivoa vlasti se sastoji od sljedećih segmenata:

- a) analizu stanja spolova u određenoj oblasti;
- b) implementaciju donesenih državnih politika kroz akcione planove za ravnopravnost spolova;
- c) mjere za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenoj oblasti.

Upravo je ovaj član Zakona o ravnopravnosti spolova osnovni pravni osnov za donošenje Gender akcionog plana KS budući da se donošenjem ovog akcionog plana osigurava dosljednu primjenu ovog Zakona ali i drugih obaveza kantona u pogledu ravnopravnosti spolova. To je također slučaj i sa Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine koji prepoznaje značaj djelovanja i ulogu kantona kada je u pitanju postizanje ravnopravnosti spolova. Kao nosioci odgovornosti u strateškom cilju 1. GAP BIH a u skladu s nadležnostima kantona su prepoznata kantonalna tijela vlasti zajedno sa tijelima odnosno institucijama Federacije BIH kao i institucija BIH.

Institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova

Uzimajući u obzir strukturu i ustavom određenu podjelu nadležnosti između različitih nivoa vlasti u BiH donošenjem Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, Bosna i Hercegovina se odlučila da osigura mrežu institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na svim nivoima vlasti te je utvrđena obaveza svih nivoa vlasti da aktivno djeluju za ravnopravnost spolova i otklanjanje diskriminacije na osnovu spola. Ova obaveza je utvrđena u članu 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH koji glasi:

Član 24.

- (3) Nadležni zakonodavni, izvršni i organi uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini obavezni su osnovati odgovarajuće institucionalne mehanizme za ravnopravnost spolova koji će provoditi Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, koordinirati realizaciju programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osigurati provođenje međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.
- (4) Nadležni državni, entitetski i kantonalni organi vlasti, kao i organi jedinica lokalne samouprave dužni su sve propise i druge akte iz svoje nadležnosti prije upućivanja u zakonsku proceduru dostaviti na mišljenje institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost spolova radi usaglašavanja sa odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Ovo je izuzetno bitna pravna garancija, jer osigurava pravnu sigurnost institucija za ravnopravnost spolova. U skladu sa ZoRS BiH, ključni institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova su Agencija za ravnopravnost spolova BiH Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i, na entitetskom nivou, Gender Centar Federacije BiH i Gender centar - Centar za jednakost i ravnopravnost spolova Vlade Republike Srpske. Agencija i entitetski gender centri su ključne institucije za kreiranje sveobuhvatnog, sistemskog i koordiniranog pristupa provođenju ZoRS-a. Agencija i gender centri pružaju stručnu podršku drugim institucijama u procesu provođenja obaveza iz ZoRS-a.

Mreža institucionalnih mehanizama za gender pitanja u BiH obuhvata i zakonodavnu i izvršnu vlast na svim nivoima vlasti. Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne skupštine BiH, komisije za ravnopravnost spolova Doma naroda i Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH, te Odbor jednakih mogućnosti Narodne skupštine Republike Srpske su aktivne i održavaju redovne sjednice, uključujući i tematske sjednice.

Osnovane su komisije za ravnopravnost spolova kantonalnih skupština u Federaciji BiH, a na lokalnom nivou djeluju komisije u okviru općinskih ljudska prava i slobode/skupština opština u skoro svim općinama u BiH.

Institucionalni mehanizam za ravnopravnosti spolova Kantona Sarajevo

U skladu sa svojom nadležnosti, Komisija za jednakopravnost spolova Skupštine KS predstavlja institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova Skupštine koji ima nadležnosti koje su predviđene članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH.

Komisija je izričito nadležna za razmatranje pitanja u vezi sa ostvarivanjem ravnopravnosti spolova, zakona i drugih propisa, prijedloga i izvještaja kao i učešće u skupovima koji su vezani za ravnopravnost spolova.

Poslovnik Skupštine Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj: 41/12- Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13,47/13,47/15 i 48/16)

Član 51.

Komisija za jednakopravnost spolova:

- razmatra nacрте i prijedloge zakonskih propisa i općih akata iz nadležnosti Skupštine Kantona i daje mišljenje, prijedloge i inicijative vezane za usklađivanje sa međunarodnim konvencijama o jednakosti spolova i zabrani svakog oblika diskriminacije po osnovu spola;
- razmatra stanje prava žena i predlaže mjere za eliminaciju mogućih posljedica diskriminacije u oblasti ekonomije i zapošljavanja, zdravstva i socijalne zaštite, političkog i javnog života, te odgoja i obrazovanja u svjetlu poštivanja ljudskih prava; -
- pribavlja informacije od značaja za integrisanje spolne analize u politiku i programe Skupštine;
- surađuje sa odgovarajućim tijelima u Kantonu, Federaciji i državi, sindikatima, nevladinim organizacijama i sl.

Pozicija Komisije za jednakopravnost spolova u okviru Skupštine je veoma značajna a donošenje Gender akcionog plana će omogućiti Komisiji instrument za usmjereno i koordinirano djelovanje skupštine, kantonalnih ministarstava i drugih uprava i službi. U ovom procesu Komisija bi imala primarnu ulogu nadzora nad provođenjem akcionog plana što će biti obrazloženo u dijelu koji se odnosi na oblast monitoringa i evaluacije.

Budući da je ovo nova uloga Komisije potrebno je uložiti vrijeme i resurse da se osiguraju neophodni kapaciteti da se preuzme ova uloga. Pored toga potrebno je osigurati i jačanje kapaciteta skupštine, ministarstava, uprava i službi kako bi u potpunosti preuzele svoje uloge u pogledu kako provođenja aktivnosti Gender akcionog plana tako i provođenja redovnih analiza stanja ravnopravnosti spolova.

Javne politike za ravnopravnost spolova u BiH

Kako bi se osigurala dosljedna implementacija Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH 2006. godine usvojen je prvi Gender akcioni plan u BiH (GAP BiH) („Službeni glasnik BiH, broj 41/09) za period 2006 -2011, kao prvi strateški dokument za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u sve oblasti javnog i privatnog života (eng. *gender mainstreaming*).

Drugi GAP BiH usvojen je 2013. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 98/13) za period 2013 -2017. a treći za period 2018-2022.godine. Ovaj strateški dokument sadrži strateške ciljeve, koji definišu prioritetne oblasti djelovanja, te programe i mjere za ostvarivanje tih ciljeva. Jedna od prioritetnih oblasti je rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima.

Cilj GAP BiH je da usmjeri resorna ministarstva i druge institucije u radu na uključivanju principa ravnopravnosti spolova u skladu sa članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova BiH, koji propisuje obaveze nadležnih institucija na svim nivoima vlasti u BiH. Na osnovu GAP BiH-a, institucije BiH donose godišnje operativne planove koji omogućavaju sistemsko i koordinirano djelovanje u procesu *gender minstreaming-a* u institucijama.

Pored GAP BiH, doneseni su i sprovedene se i druge, sektorske, javne politike i strategije na nivou države i entiteta, koje doprinose uvođenju principa ravnopravnosti spolova u specifične prioritetne oblasti (nasilje na osnovu spola, rod i sigurnost, unapređenje položaja žena na selu,

rodno odgovorno budžetiranje). Na nivou države usvojen je drugi po redu Akcioni plan za implementaciju Rezolucije Ljudska prava i slobode sigurnosti UN-a 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u BiH za period 2014- 2017 („Službeni glasnik BiH“, 89/14), kao i Okvirna Strategija za provedbu Konvencije Ljudska prava i slobode Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici za period 2015-2018 godine („Službeni glasnik BiH“, broj 75/15).

Pravni okvir za izradu Gender akcionog i finansijskog plana Kantona Sarajevo

Gender akcioni i finansijski plan (GAP) Kantona Sarajevo je strateško-planski dokument koji svojom implementacijom treba da potiče budući rast i razvoj zajednice, te unaprijedi ravnopravnost spolova u zajednici. Uvođenje principa ravnopravnosti spolova u razvojne politike, strategije, projekte i programe je od posebnog značaja na kantonalnom nivou, zbog nadležnosti koji kantonalni nivo vlasti ima.

Ravnopravnost spolova predstavlja jednaka prava i slobode, vidljivost i zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života. Postizanje ravnopravnosti spolova je ključno za zaštitu fundamentalnih ljudskih prava, razvijanje demokratskog društva, poštovanje vladavine prava, te ekonomski rast i konkurentnost. Iako je vidljiv napredak Bosne i Hercegovine u oblasti ravnopravnosti spolova razlike su prisutne u mnogim područjima.

Gender akcioni i finansijski plan KS se odnosi na period od 2019. do 2022. godine i usklađen je sa odgovarajućim strateškim dokumentima i politikama koje se odnose na ravnopravnosti spolova i to sa Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine, Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine (2018.-2022.), kao i sa drugim strategijama na državnom, entitetskom, i kantonalnom nivou.

Ovaj strateški cilj je izuzetno važan za kreiranje svih aktivnosti kantona jer prepoznaje ključne prioritete u oblasti ravnopravnosti spolova kao i ciljeve koji bi se trebali postići do kraja provođenja Gender akcionog plana BiH. Na taj način dat je prioritetni okvir djelovanja i kantona zajednica i ovih šest prioriteta bi trebao biti osnov svih programa mjera koje se donose na kantonalnom nivou.

Gender akcioni planovi na nivou jedinica kantona su stoga najefikasniji način provođenja ove obaveze. Ustav KS garantuje najviši stepen ljudskih prava i osnovnih sloboda preuzimajući standarde koji su sastavni dio Ustava FBiH. Zbog toga, Gender akcioni plan KS doprinosi ostvarivanju ljudskih prava i sloboda koji imaju snagu ustavnih odredbi KS.

Na osnovu toga, Komisija za jednakopravnost spolova Skupštine KS inicirala je izradu Gender akcionog i finansijskog plana kao strateškog dokumenta za dosljedno provođenje ustavnih i zakonskih obaveza jer se njime osigurava koordinirano u usmjereno djelovanje svih tijela KS. Komisija za jednakopravnost spolova Skupštine Kantona Sarajevo je na sjednici od 29.01.2019. usvojila prijedlog za Vladu KS da donese Gender akcioni plan. Vlada Kantona Sarajevo na 20. sjednici održanoj 16. maja 2019. godine imenovala je Tim za izradu Gender akcionog plana u Kantonu Sarajevo. Tim su činili predstavnici kantonalnih ministarstava i nevladinih organizacija, a proces je koordinirao Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine.

U skladu sa Odlukom zadaci Tima bili su da u skladu sa Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine za period od 2018. do 2022. definiše prioritete i transferzalne oblasti djelovanja, koje se odnose na jačanje sistema, mehanizama i instrumenata za postizanje ravnopravnosti spolova u Kantonu Sarajevo, te izradi nacrt Gender akcionog plana za Kanton Sarajevo.

Tokom sastanaka tima analizirano je stanje ravnopravnosti spolova u Kantonu Sarajevo i utvrđene su oblasti neravnopravnosti spolova, identificirane su strukturalne prepreke za ravnopravnost spolova i prilike za unapređenje trenutnog stanja te je izrađen nacrt dokumenta. Na osnovu materijala i prijedloga tima, Gender Centar Federacije BiH je putem FIGAP II programa podržao izradu nacrta dokumenta.

„Finansijski podržano iz sredstava FIGAP II programa“

Program za implementaciju Gender akcionog plana BiH (FIGAP II program 2018-2020), rezultat je saradnje Agencije za ravnopravnost spolova BiH - Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Gender Centra Federacije BiH i Gender centra Republike Srpske, a njegov je cilj da osigura održivu provedbu Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine. Program podržava Kraljevina Švedske, koju predstavlja Ambasada Kraljevine Švedske u Bosni i Hercegovini, putem razvojne agencije SIDA.“

II. Stanje ravnopravnosti spolova u Kantonu Sarajevo

Za potrebe analize stanja ravnopravnosti spolova u KS izvršeno je prikupljanje i analiza dostupnih informacija i podataka što predstavlja i prvi korak u smislu člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH.

Analiza stanja ravnopravnosti spolova je sagledana iz ugla ravnopravnosti spolova što omogućava utvrđivanje oblasti u kojima eventualno postoji diskriminacije ili nejednakosti u pristupu pravima, koristima i resursima između žena i muškaraca, djevojčica i dječaka po pojedinim oblastima. Pored toga ovaj pristup omogućuje da se istraže uzroci takvog stanja kao i da ukaže na to kako se oni mogu promijeniti jer daje osnovu na kojoj će se temeljiti akcioni plan.

Za potrebe ove analize prikupljeni su sljedeći podaci:

1. statistički podaci od strane Zavoda za statistiku,
2. administrativni podaci od strane kantonalnih organa i službi,
3. urađena je analiza ključnih propisa i dokumenata kantona;
4. korištene su druga istraživanja i studije te stručna mišljenja.

Ovaj pristup je omogućio:

- 1) da ukaže na prioritete i ključne ciljeve koje je potrebno ostvariti i
- 2) da omogući utvrđivanje trenutnog stanja (ne)ravnopravnosti spolova kao i da utvrdi način na koji će se promjene mjeriti.

Za potrebu izrade ovog Gender akcionog plana prikupljeni su dostupni podaci koji su razvrstani po spolu. U tu svrhu prikupljeni su statistički podaci koji su dostavljeni od strane Federalnog zavoda za statistiku, Centralne izborne komisije BiH te su korišteni i administrativni podaci kojima raspolažu ministarstava i službe KS. Pored toga izvršena je analiza javno dostupnih podataka o stanju ravnopravnosti spolova u KS. Svi podaci su analizirani iz ugla ravnopravnosti spolova te su interpretirani u odnosu na trendove (ne)ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

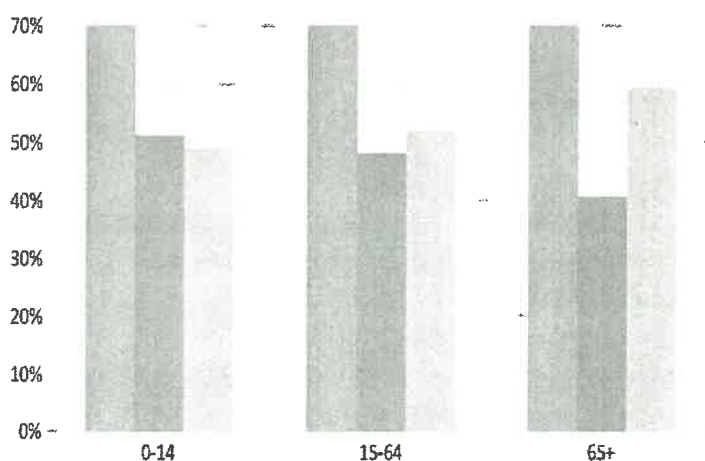
Oblasti za utvrđivanje stanje ravnopravnosti spolova su bazirani na prioritetima koji su prepoznati u Gender akcionom planu Bosne i Hercegovini i to

- Postojanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova
- Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima
- Obrazovanje, nauka, kultura i sport
- Socijalna zaštita i zdravlje
- Sprečavanje i suzbijanje nasilja na osnovu spola, uključujući nasilje u porodici kao i trgovinu ljudima
- Javni život i donošenje odluka

Osnovni demografski podaci razvrstani po spolu

Kanton Sarajevo je jedan od deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, smješten u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine sa sjedištem u Sarajevu, glavnom gradu Bosne i Hercegovine. Površina kantona iznosi 1.276,9 km², što čini 4,89% površine Federacije Bosne i Hercegovine. Kanton se sastoji od 9 općina: Općina Stari Grad, Općina Centar, Općina Novo Sarajevo, Općina Novi Grad, Općina Ilidža, Općina Hadžići, Općina Vogošća, Općina Ilijaš i Općina Trnovo. Prema podacima Zavoda za statistiku na području kantona živi 419.414 osoba od čega 198.221 osoba muškog spola i 221.193 osoba ženskog spola. Na području kantona živi 6% više osoba ženskog spola.

Spolna struktura stanovništva po starosnoj strukturi na dan 30.06.2018. godine

Izvor: Kanton Sarajevo u brojkama, 2019, Federalni zavod za statistiku

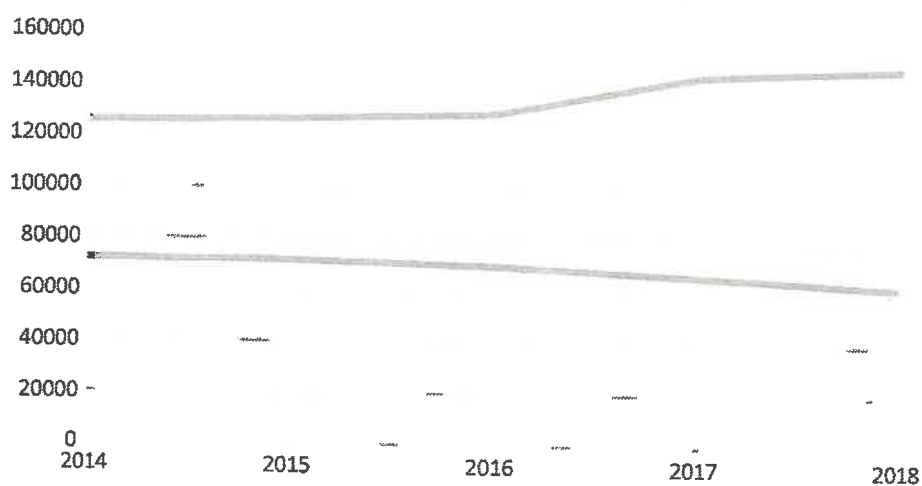
Analiza podataka po starosnim grupama vidljivo je da je najveći jaz u starosnoj grupi od 65 godina i više najmanji u starosnoj grupi do 14 godina. Kada se uzme u obzir da se u toku 2018. godina rađalo nešto više djece muškog spola (52%) može se očekivati smanjivanje razlike u ovoj starosnoj grupi.

Tržište rada

Ravnopravno učešće žena i muškaraca na tržištu rada je jedan od preduslova za postizanje ciljeva ravnopravnosti spolova. U BiH u svim različitim dobnim skupinama, prihodovnim razredima i lokacijama, muškarci više od žena učestvuju u radnoj snazi. Učešće žena u radnoj snazi u BiH je značajno niže nego što bi se moglo očekivati i trenutno je jedno od najnižih u Evropi.

Na području KS u periodu od 2014. do 2018. godine broj zaposlenih je u stalnom porastu i u toku 2018. prosječni broj je iznosio 147848 osoba dok je ukupan broj nezaposlenih padao.

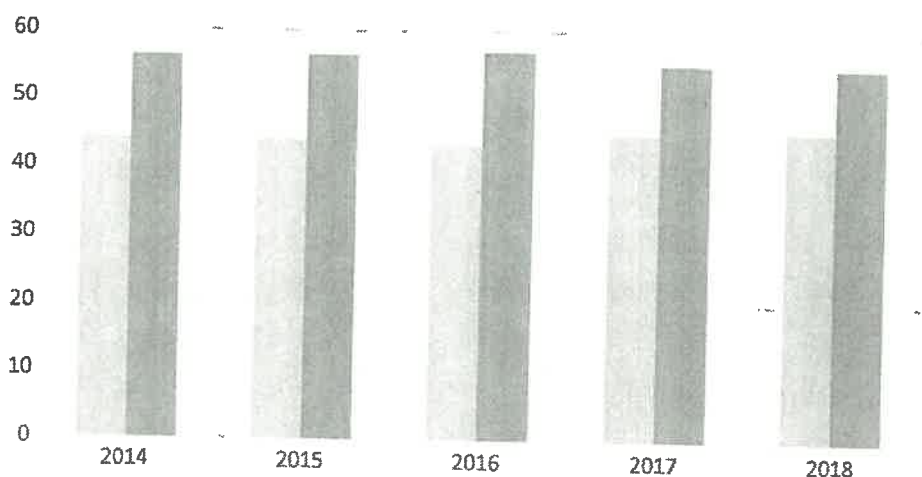
Ukupna zaposlenost i nezaposlenost po godinama u KS

Izvor: Zavod za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Iako je u radnoj snazi više osoba ženskog spola, žene su manje zaposlene a više nezaposlene spol. Kada se analizira spolna struktura po godinama može se primjetiti da je u posmatrane 4 godine došlo do ukupnog povećanja procenta učešća žena u strukturi zaposlenih a pada učešća osoba muškog spola u strukturi zaposlenih.

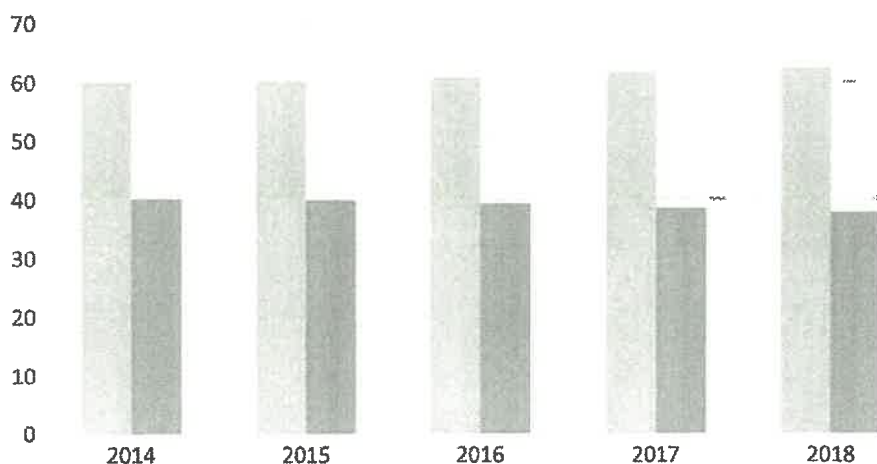
Procenat zaposlenih po godinama

Izvor: Zavod za zapošljavanje Kantona Sarajevo

U isto vrijeme učešće žena u strukturi nezaposlenih je rastao a procenat muškaraca padao. U oba slučaja radi se o podacima registrovane zaposlenosti i teško je donijeti zaključak o uzrocima takvog stanja. Podaci iz Ankete o radnoj snazi za 2018. godinu pokazuju da je u Bosni i Hercegovini stopa aktivnosti žena iznosi 31,4% a za muškarce 53,2%. Taj podatak ukazuje da dvije od tri radnosposobne žene na tržištu rada u BIH nisu zaposlene.

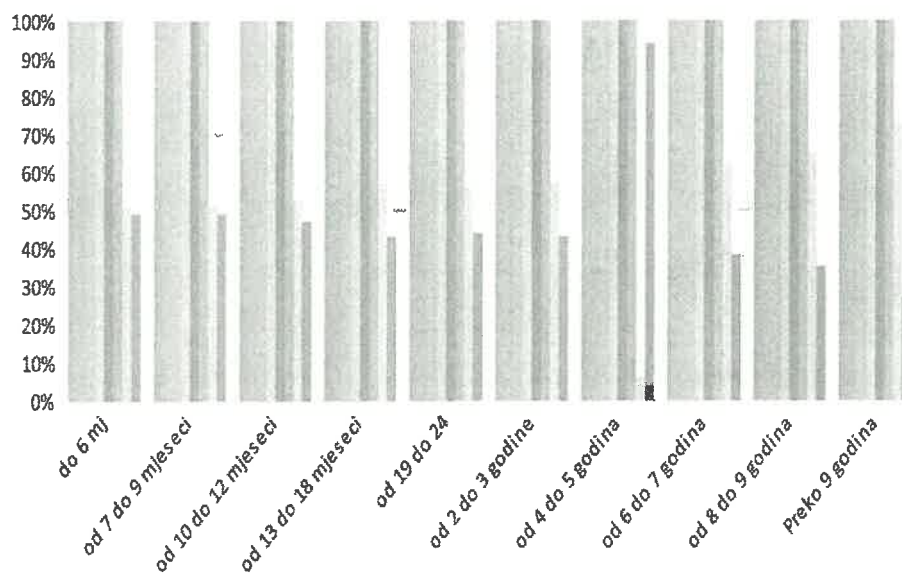
Procenat nezaposlenih po godinama

Izvor: Zavod za zapošljavanje Kantona Sarajevo

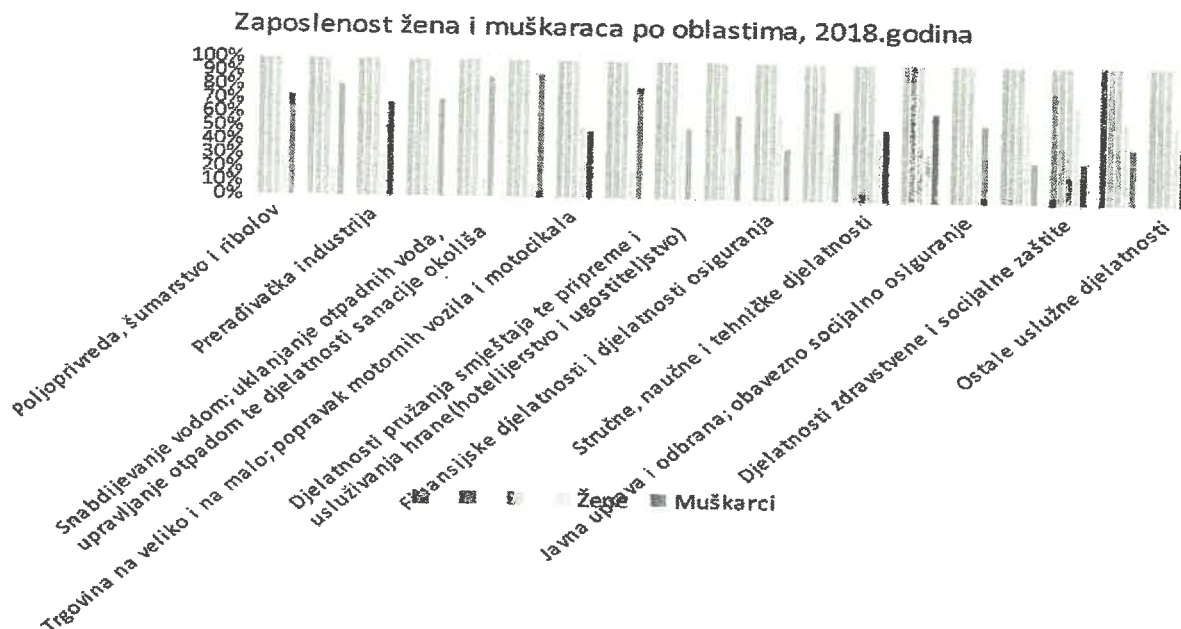
Registrovane nezaposlene žene u prosjeku čekaju duže na zaposlenje. Zabrinjava podatak da u kategorijama osoba koje se mogu smatrati dugotrajno nezaposlenih žene apsolutno dominiraju.

Pregled broja registrovanih nezaposlenih lica po dužini čekanja na zaposlenje, po polu i biroima na dan 31.12.2018. godine

Izvor: Zavod za zapošljavanje Kantona Sarajevo

U kantonu je pristutna horizontalna rodna segregacija radne snage. U skoro svim oblastima veća je koncentracija osoba jednog spola u odnosu na drugi. Najmanji je jaz u oblasti trgovine a najveći u oblasti građevinarstva gdje dominiraju osobe muškog spola i obrazovanja gdje dominiraju osobe ženskog spola.

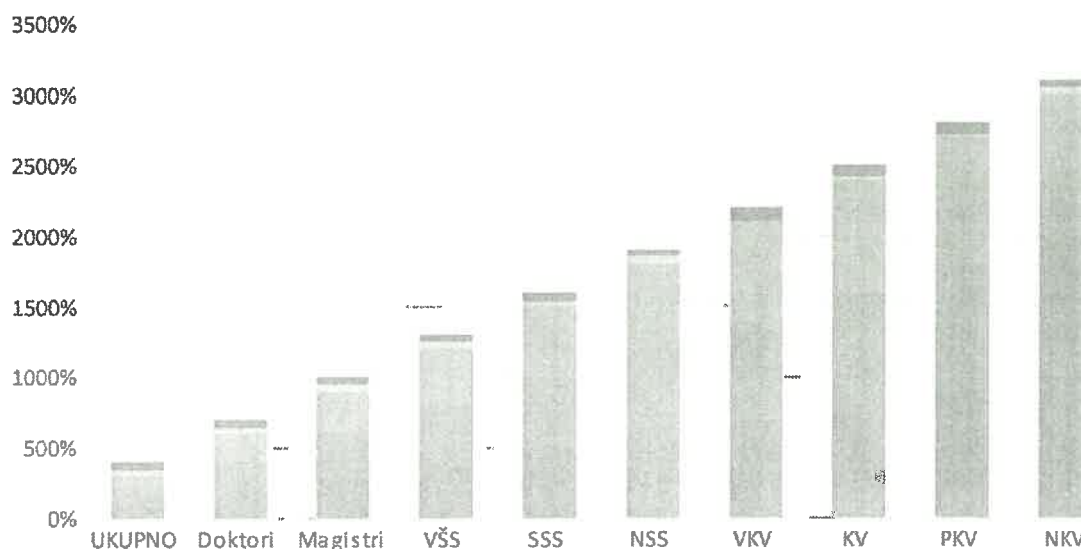

Izvor: Zavod za statistiku FBiH

Kada se pogledaju platni razredi žene su u prosjeku manje prisutne u onim oblastima u kojima je neto plata manja od 1000 KM (67% žena u odnosu na 33% muškaraca) a skoro jednako sa osobama muškog spola u platnim razredima u kojima je prosječna neto plata veća od 1000 KM (49% žena i 51% muškaraca).

U pogledu stručna sprema zaposlenih može se zaključiti da su žene više prisutne sa visokom i višom stručnom spremom dok u svim drugim oblastima su prisutne osobe muškog spola. Ta razlika se može opravdati i činjenicom da su u obrazovnoj strukturi dječaci prisutniji u usmjerenom obrazovanju. Ipak u ukupnom učešću zaposlenih, zaposlene visokoobrazovane u ukupnoj strukturi zaposlenih čine manje od 8% ukupne radne snage.

Zaposleni prema stepenu stručnog obrazovanja i spolu, mart 2017. godine

Izvor: Zavod za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Služba za zapošljavanje KS prepoznaje potrebu donošenja i provođenja aktivnih mjera zapošljavanja koje su između ostalog rodno osjetljive i koje su usmjerene prema ženama kao grupi koja je dominantnija u strukturu nezaposlenih. Pored toga Služba provodi niz mjera koji usmjereni na nezaposlene i dugotrajno nezaposlene osobe te je uspostavljeno 7 Klubova za traženje posla. Prema podacima Zavoda za zapošljavanje za 2018. godinu od ukupnog broja članova klubova (503) velika većina su osobe ženskog spola (72%). Ova mjera je pokazala značajne efekte jer je dovela do zapošljavanja 30 osoba muškog spola (25%) i 92 žene (75%). Kroz Program sufinansiranja zapošljavanja žena 2018. godine zaposleno je 140 osoba ženskog spola. Kroz Program sufinansiranja samozapošljavanja Start Up - Poduzetništvo za žene, samostanu djelatnost registrovala je 26 osoba ženskog spola koje su zaposlile dodatnih 6 radnika. Slično je i Ministarstvo privrede u okviru programa poticajnih grant sredstava za razvoj subjekata male privrede za 2019. provodilo poseban program za razvoja ženskog preduzetništva.

Izveštaj o efektima svih drugih mjera na nezaposlenost žena i muškaraca nije javno dostupan na stranici Službe. Ako se pogledaju podaci za prethodnih nekoliko godina može se primjetiti da se povećava broj zaposlenih žena i da se smanjuje jaz u odnosu na zaposlene osobe muškog spola. Međutim, doprinos smanjivanju veće nezaposlenosti žena na nivou uticaja nije vidljiv niti se bez podataka o broju korisnika mjera po spolu može procijeniti. Ako se nastavi ovaj trend, moguće je procijeniti da će procenat osoba ženskog spola koji su nezaposlene nastaviti da raste. Iz tog razloga potrebno je preispitati opravdanost trenutnog pristupa pogotovo kada je u pitanju uticaj na trenutnu neravnopravnost spolova u ovoj oblasti.

Prava iz oblasti zaštite majke i materinstva na području Kantona Sarajeva reguliranu su Zakonom o socijalnoj skrbi civilnih žrtava rata i porodica sa djecom.

Zakon je propisao sljedeća prava koja ostvaruju porodice sa djecom:

- dodatak na djecu;
- naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta;
- novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene-majke koja nije u radnom odnosu;
- jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta;
- pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatna ishrana za majku-dojilju;
- smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja;
- osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovnog obrazovanja;
- školarine i stipendije đacima i studentima;

U skladu sa tim zakonom naknada plaće ženi-majci koja najmanje 12 mjeseci prije odlaska na porodijsko odsustvo ima zaključen ugovor o radu ili rješenje o zasnivanju radnog odnosa i prijavu na obavezno osiguranje po osnovu radnog odnosa, utvrđuje se u iznosu 60% prosječne plaće, s tim da taj iznos ne može biti manji od najniže plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine. Naknada plaće ženi-majci koja manje od 12 mjeseci prije odlaska na porodijsko odsustvo ima zaključen ugovor o radu ili rješenje o zasnivanju radnog odnosa i prijavu na obavezno osiguranje po osnovu radnog odnosa, utvrđuje se u iznosu 30% prosječne plaće.

Ukoliko se pogledaju podaci Federalnog ministarstva za rad i socijalnu politiku o broju korisnika ovog prava u Kantonu Sarajevu i FBiH za 2018. godinu može se zaključiti da je i najniži i najviši iznos isplaćen u kantonu Sarajevo manji od prosječnog isplaćenog iznosa u FBiH. Poredeći iznose sa pojedinačnim kantonima niži iznos se isplaćuje u samo 2 kantona dok se viši iznos isplaćuje u svim drugim kantonima.

	Naknada ženi-majci koja je u radnom odnosu			
	Broj korisnica	%	Mjesečni iznos - KM - Najniži iznos	Najviši iznos
KANTON SARAJEVO	1889	60%	369,60	425,04
UKUPNO FBiH	6298		450	649

Izvor: Federalno ministarstvo rada i socijalne politike

Institucija Ombudsmana za ljudska prava BiH je već ranije konstatovala (Specijalni izvještaj o stanju zaštite majke i materinstva na području Federacije BiH, da prava koja su utvrđena u Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18) i Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 38/14 - Prečišćeni tekst, 38/16, 44/17 i 28/18), **nisu usklađena sa standardima ljudskih prava** posebno u pogledu visine naknade za vrijeme trajanja porodijskog/ roditeljskog odsustva za zaposlene porodilje budući da iznos naknade nije usaglašen sa standardom od 2/3 ostvarene plaće. Ombudsmani su konstatovali da opredjeljenje Kantona Sarajevo da procenat naknade bude vezan za prosječnu platu nije u skladu sa standardima ljudskih prava budući da majke koje ostvaruju veću plaću u odnosu na prosječnu će primati naknadu koja može biti značajno niža od 2/3 plaće koju je zaposlena majka ostvarivala.

Obrazovanje

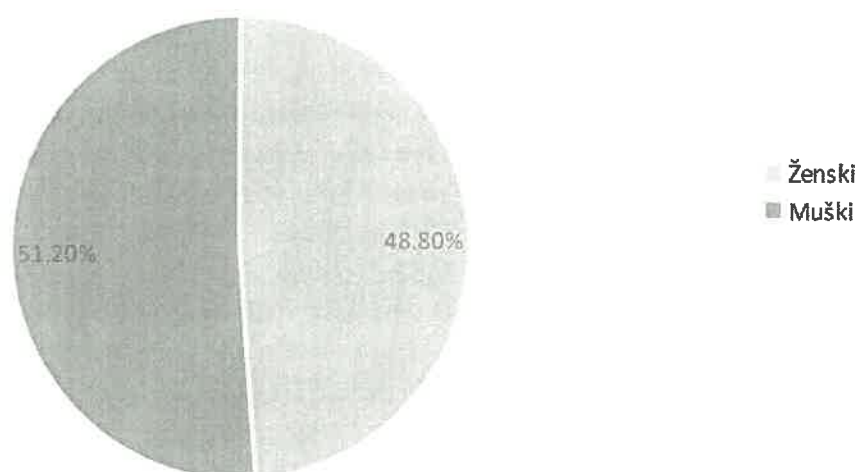
Obrazovanje je jedan od najvažnijih uslova za postizanje ravnopravnosti spolova, a posebno u vremenu kada postoji potreba za kontinuiranim obrazovanjem i stručnim usavršavanjem nezavisno od dobi. U BiH i dalje postoje rodne razlike u obrazovanju u smislu odabira područja studiranja, kao i razlika u stopama završavanja srednjih škola, upisnosti na fakultete, te završavanje istih.

Prema podacima Zavoda za statistiku na području u toku 2018. godine na području kantona je bilo 57 predškolskih ustanova u kojima je bilo upisano 4.221 djece. Od toga upisano je 54% dječaka i 46% djevojčica u predškolske ustanove.

Podaci za učešće djevojčica i dječaka na području KS u predškolskom obrazovanju trenutno nisu dostupni ali dostupni podaci za BiH govore da je samo oko 17% djece obuhvaćeno predškolskim odgojem da samo 50% djece pohađa obavezni predškolski program pred polazak u osnovnu školu. Prema podacima iz popisa 2013. godine samo 10% djece uzrasta od 3 do 6 godina je pohađalo predškolsku ustanovu. Prema tim podacima BiH je na zadnjem mjestu u Evropi. Pored činjenice da je predškolski odgoj jedan od temelja za uspjeh u nastavku obrazovanja i temelj razvoja svake osobe uključivanje djece u vrtiće je jedan od preduslova za uključivanje roditelja na tržište rada. To se posebno odnosi na majke djece kojima se, u skladu sa trenutnim društvenim okolnostima, povjerava briga o djeci. Zaposleni u predškolskim ustanove su osobe ženskog spola koje čine preko 94% svih zaposlenih.

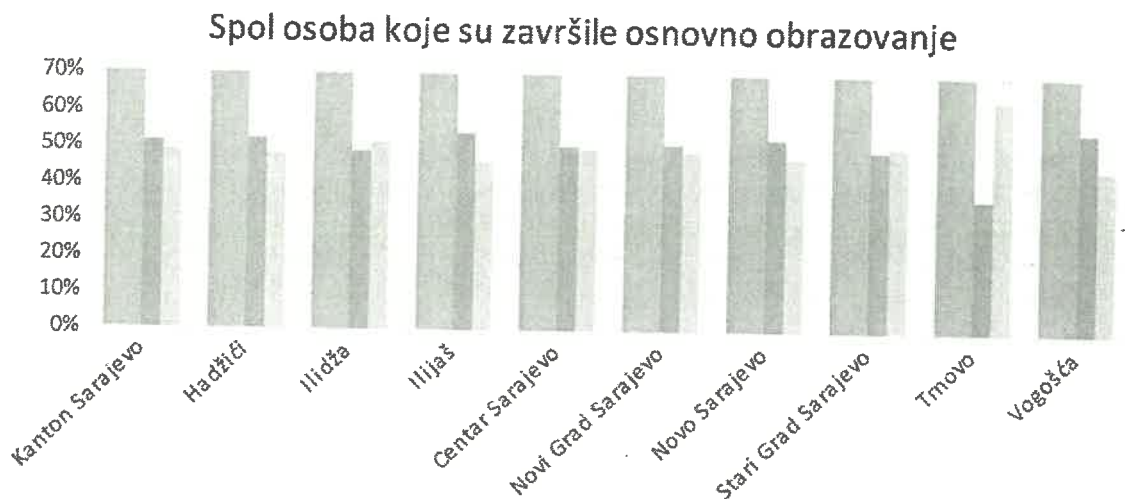
U KS u školskoj 2017/2018. godini u osnovnim školama bilo upisano 37374 učenika od čega 51% dječaka i 49% djevojčica. Ova spolna distribucija odgovara učešću dječaka i djevojčica u ukupnoj strukturi stanovništva KS.

Upisani učenici u osnovno obrazovanje 2017/2018. godina

Izvor: Zavod za statistiku FBiH

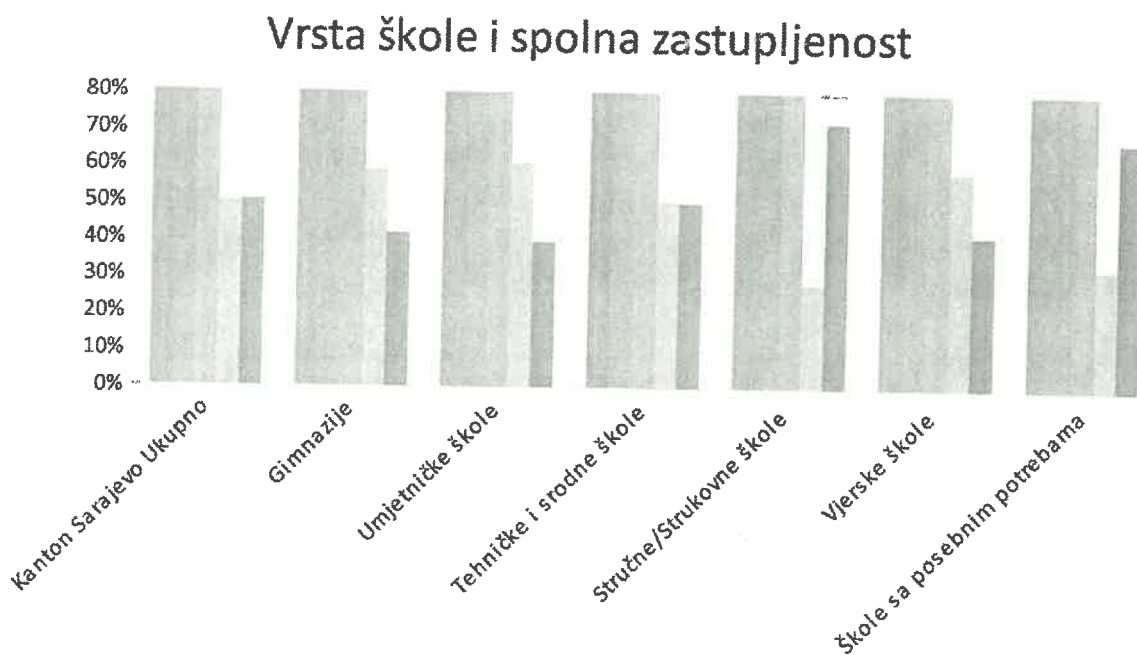
Općenito gledano u BiH postoji rodni paritet u osnovnom obrazovanju što potvrđuju i ovi podaci. Iako ne postoje podaci za KS, u BiH Romkinje u BiH imaju značajno lošije obrazovne rezultate u odnosu na dječake romske nacionalnosti jer skoro 80% Romkinja ne završi čak ni osnovnu školu dok većina dječaka završi školu.

Izvor: Zavod za statistiku FBiH

Kada su u pitanju ponavljači u osnovnim školama, dječaci čine 70% svih ponavljača međutim ukupan broj svih ponavljača u Kantonu Sarajevo nije posebno izražen i u toku 2017. godine iznosio je 26.

Podaci pokazuju da jednak broj dječaka i djevojčica upisuje srednje obrazovanje. Izraženije su razlike zastupljenosti djevojčica i dječaka postoje unutar određenih kategorija srednjeg obrazovanja. Djevojčice dominiraju u strukturi učenika u gimnazijama dok dječaci dominiraju u strukturi učenika u usmjerenim zanimanjima a posebno u strukovnim školama. Ovakve razlike u profiliranju zanimanja između žena i muškaraca direktno utiču i na stanje na tržištu rada i daljem školovanju.

Izvor: Zavod za statistiku FBiH

Kada su u pitanju ponavljači, nema značajnijih razlika između učenika i učenica u srednjim školama.

Kada se pogledaju podaci o visokom obrazovanju može se primjetiti da je u zadnjih 9 godina veći broj studentica upisanih visokoškolskim ustanovama. Ovaj podatak odgovara i spolnoj strukturi zaposlenih u ovoj obrazovnoj strukturi.

Izvor: Zavod za statistiku FBiH

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici, kao jedan od najvećih izazova bosanskohercegovačkog društva, problem je koji je odnedavno izašao iz privatne u javnu sferu. Ipak nasilje nad ženama i nasilje u porodici je i dalje jedan od najtežih kršenja prava žena. Prema Istraživanje o dobrobiti i sigurnosti žena – rezultati za Bosnu i Hercegovinu pokazuje da je nasilje nad ženama rasprostranjeno u svim svojim oblicima, fizičko, psihičko, ekonomsko i socijalno. Jedna od deset žena, u dobi od 18 do 74 godine, koje su nekada imale partnera, rekle su da su doživjele fizičko i/ili seksualno nasilje od strane partnera sa kojim su bile u intimnoj vezi, u periodu od svoje 15. godine ili kasnije. Isto istraživanje potvrđuje da bez obzira na to, 84% žena ne prijavljuje nasilje policiji zbog nepovjerenja u institucije.

Za područje kantona ne postoje kompletni podaci o nasilju u porodici niti o nasilju nad ženama. Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo u toku 2017. godine prijavljeno je 258 krivičnih djela nasilje u porodici izvršenih nad 265 žrtve. Protiv 246 lica je podnesen izvještaj o počinjenom krivičnom djelu i izrečeno je 424 zaštitna mjera. JU Kantonalni centar za socijalni rad (u daljem tekstu: Centar) evidentira sve prijavljene slučajeve nasilja i razvrstava ih po vrstama nasilja, spolu i dobi. U godišnjim izvještajima o poslovanju Centar redovno prilaže tabele u kojima daje pregled podataka o broju nasilja, broju počinitelaca nasilja, broju žrtava nasilja, vrstama nasilja i dobi žrtava nasilja. Tabele koje su sastavni dio Izvještaja Centra omogućavaju praćenje nasilja po godinama. Tekst Izvještaja o poslovanju

Centra takođe sadrži podatke o broju izrečenih zaštitnih mjera počiniocima nasilja, dužinini trajanja mjera i vrsti izrečenih mjera te podatke o broju žrtava nasilja smještenih u sigurnu kuću ili drugi oblik zbrinjavanja.

U tabeli ispod se nalazi pregled podataka za period 2015. do 2018. godine koji su sadržani u Izvještaj o poslovanju JU "Kantonalni centar za socijalni rad"

	Fizičko nasilje		Emocionalno nasilje		Seksualno nasilje		Drugi oblici nasilja		Ukupno po spolu		Ukupno
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
2015	71	469	204	597	0	2	150	352	425	1420	1845
2016	81	246	238	504	0	4	215	376	534	1230	1764
2017	70	328	288	405	0	4	171	310	529	1047	1576
2018	43	324	171	420	0	6	132	277	346	1027	1373

Izvor: Izvještaji o poslovanju JU "Kantonalni centar za socijalni rad", 2015. – 2018. godine

Na osnovu obaveze iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13) Vlade Federacije Bosne i Hercegovina je donijela Strategiji za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici (2013-2017) („Službene novine Federacije BiH“, broj 22/13) i Akcioni plan za provedbu Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za period 2018-2020. godine („Službene novine Federacije BiH“, broj 102/18).

Vlada Kantona Sarajevo je, na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, prihvatila tekst Protokola o radu i saradnji Koordinacionog tijela na prevenciji, zaštiti i borbi protiv nasilja u porodici i ovlastila ministricu za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, ministra unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, policijskog komesara - generalni inspektor policije-Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, ministricu zdravstva Kantona Sarajevo, ministra pravde i uprave Kantona Sarajevo i ministra za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo da u ime Vlade Kantona Sarajevo potpišu navedeni Protokol (Zaključak Vlade Kantona Sarajevo broj: 02-05-20869-10/18 od 03.05.2018. godine)

U junu 2018. godine Protokol o radu i saradnji koordinacionog tijela na prevenciji, zaštiti i borbi protiv nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo koji je zamijenio prethodni protokol iz 2005. godine. Prema članu 2. ovaj Protokol je „zaključen u cilju uspostavljanja i podsticanja uspostavljanja multidisciplinarnе saradnje potpisnika radi unapređenja prevencije i zaštite žrtava nasilja u porodici, postizanja veće kvalitete i efikasnosti u prevenciji, zaštiti, radu i djelovanju u sistemu zaštite od nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo, uz osiguranje standarda rada i postupanja u skladu sa ratificiranim međunarodnim dokumentima, zakonima i ostalim propisima iz oblasti zaštite od nasilja u porodici“. U daljim članovima Protokol veoma detaljno razrađuje obaveze potpisnika protokola.

Nadležnosti Koordinacionog tijela iz člana 6. su zasnovana na obavezama Kantona KS iz člana 37. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici koji su kantonalne vlade obavezne da donesu programa mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici, kojim su obuhvaćene i obaveze na lokalnom nivou.

S obzirom da je članom 6. Protokola utvrđeno da će ministrica za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, u cilju provođenja multidisciplinarnog pristupa u prevenciji, unapređenju i razvoju sistema zaštite od nasilja u porodici, imenovati Koordinaciono tijelo za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo, ministrica je donijela Rješenje broj: 13-01/01-05-23584-1/18 od 05.06.2018. godine kojim je imenovano Koordinaciono tijelo. Koordinaciono tijelo je donijelo Program rada Koordinacionog tijela za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo za 2019. godinu, koji je prihvatila Vlada Kantona Sarajevo (Zaključak Vlade Kantona Sarajevo broj: 02-05-25802-11/19 od 27.06.2019. godine).

Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici predviđeno je da Vlada kantona donosi dvogodišnji program mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici za područje kantona što još uvijek nije učinjeno. U skladu sa članom 37 ovog Zakona utvrđeno je da ovaj program mjera mora da sadrži:

- obaveze kantonalnih i općinskih organa u cilju preventivnog djelovanja, suzbijanja svih oblika nasilja u obitelji i zaštite žrtve nasilja;
- mjere neophodne za rad sa nasilnom osobom, uključujući i savjetodavnu podršku svim članovima porodice;
- aktivnosti na promociji nenasilničkog ponašanja;
- aktivnosti na edukaciji policijskih službenika, sudija, predstavnika organa starateljstva, zdravstvenih radnika, nastavnika, vaspitača i drugih subjekata iz oblasti nasilja u porodici;
- obavezu vođenja statističkih baza podataka o nasilnim osobama i žrtvama nasilja u porodici, vodeći računa o zaštiti ličnih podataka;
- način osiguranja sredstava za finansiranje programa;
- obaveze uspostave koordinacionog tijela koje će koordinirati rad svih nadležnih institucija na provođenju ovog programa mjera i
- sve potrebne mjere radi zaštite i sigurnosti žrtava nasilja u sigurnoj kući.

U BiH postoji osam sigurnih kuća sa 173 raspoloživa smještajna kapaciteta dok na području Federacije BiH ima pet sigurnih kuća sa 126 raspoloživih mjesta za smještaj žrtava nasilja. Na području Kantona Sarajevo sigurna kuća djeluje u okviru Fondacije lokalne demokratije Sarajevo sa 35 kreveta u dva skloništa. Fondacija pruža podršku žrtvama putem SOS telefon 033 222 000 te također pruža besplatnu pravnu i psihološku pomoć putem Centra za besplatnu pravnu pomoć.

U toku 2018. godine, u sigurnu kuću je smješteno 70 osoba koje su bile izložene nasilju i zlostavljanju u porodici, a od toga u pratnji policije smješteno je 42 osoba. Troškove smještaja snosi Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, Centar za socijalni rad KS. Prema procjeni Fondacije lokalne demokratije koja vodi sigurnu kuću na ovaj način se finansira 65% troškova smještaja dok se ostatak sredstava finansira iz donatorskih sredstava. Centar je tokom 2018.godine evidentirao 1373 osobe koje su prijavile nasilje u porodici ili su nasilje prijavila druga pravna i fizička lica ili je u provođenju redovne djelatnosti u kontaktima sa pojedincima i porodicama Centar evidentirao prisustvo nekog od oblika nasilja. Osobama kod kojih je evidentirao neki od oblika nasilja, Centar je pružao usluge socijalne zaštite : savjetodavne, savjetovališne i terapijske, usluge smještaja u sigurnu kuću ili

druge oblike smještaja: smještaj u drugu porodicu ili ustanovu socijalne zaštite, uvodio ih u prava za koja su ispunjavale uvjete u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima čije je provođenje u nadležnosti Centra, te pružao druge oblike zaštite i poduzimao druge mjere i radnje u cilju njihove zaštite.

Javni život

Stanje ravnopravnosti spolova u oblasti javnog života se prvenstveno sagledava kroz ravnopravnu zastupljenost žena i muškaraca na pozicijama donošenja odluka. Prema podacima Međuparlamentarne unije (IPU), kojim je utvrđen procenat političke participacije žena u državnim parlamentima, BiH se nalazi na 79 mjestu od ukupno 189 država za koje se prikupljaju podaci u ovoj bazi.

Bosna i Hercegovina je 1998. godine uvela kvotu za manje zastupljeni spol kao mjeru za osiguravanje jednakog učešća žena i muškaraca u zakonodavnim tijelima na svim nivoima vlasti. Ova kvota je definirana članom 4.19 Izbornog zakona koji se odnosi se na minimalnu zastupljenost oba spola na listama kandidata od 40% sa utvrđenim rasporedom na listi za manje zastupljeni spol. Ova kvota se dosljedno provodi međutim brojna istraživanja pokazuju da biračko tijelo svojim glasovima prednost daje osobama muškog spola.

Žene su manje zastupljeni spol na mjestima odlučivanja u politici a posebno u zakonodavnim tijelima na svim nivoima vlasti. U kantonalnim skupštinama žene u prosjeku čine 31% svih zastupnika. U odnosu na rezultate Općih izbora održanih 2014. godine kada je prosječna zastupljenost iznosila 18% ovo predstavlja značajno povećanje od 13%.

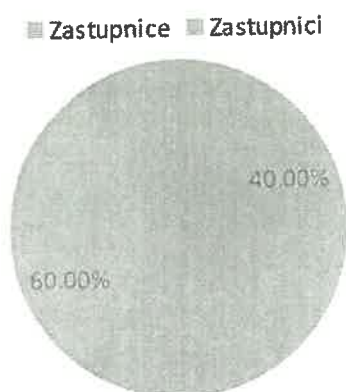

Izvor: Podaci Centralna izborna komisija BIH

Ovo povećanje u svim kantonalnim skupštinama je posljedica izmjena i dopuna Izbornog zakona BIH iz 2016. godine kojima je uticaj biračkog tijela na konačni redoslijed na listama značajno ograničen. U Skupštini KS je tako u odnosu na 2014. godinu, na Općim izborima 2018. izabrano 17% više osoba ženskog spola i ukupna zastupljenost žena trenutno iznosi 34%. Ako se uzme u obzir da je u trenutku izrade ovog Gender akcionog plana (oktobar 2019. godine) u sastavu skupštine bilo ukupno 14 zastupnica (40%) i 21 zastupnika (60%) može se zaključiti da trenutni sastav odražava ravnopravnu zastupljenost oba spola u smislu Zakona o

ravnopravnosti spolova u BiH i zastupljenost je ravnopravnija od prosjeka zastupljenosti žena i muškaraca u kantonalnim skupština u FBiH.

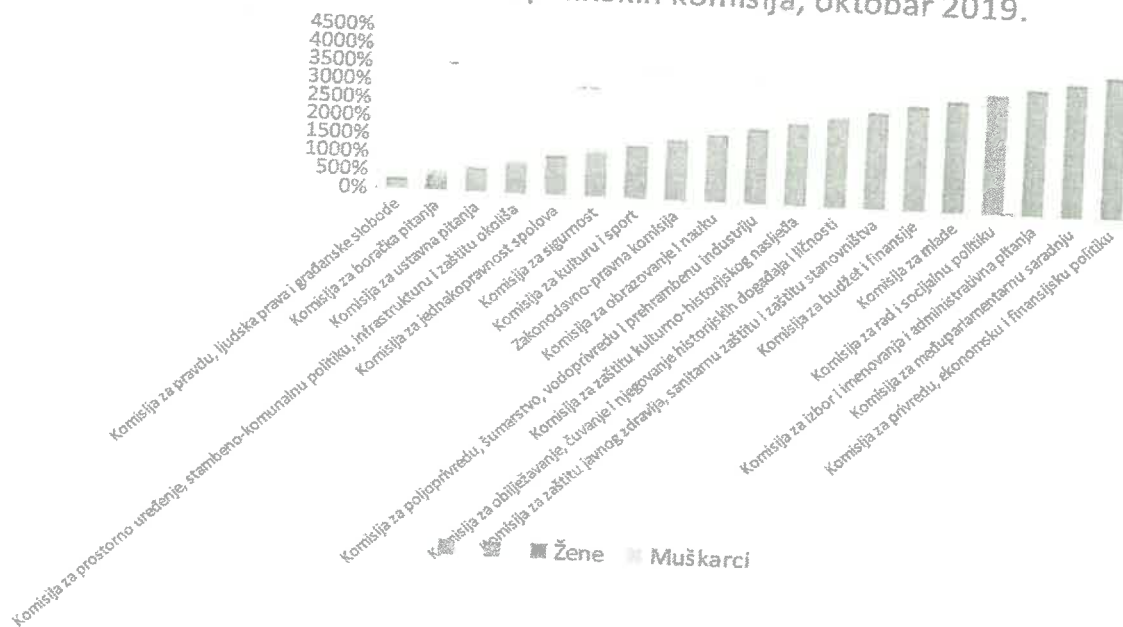
Spolna zastupljenost u skupštini KS (oktobar 2019.)

Izvor: web stranica Skupštine KS

Ni Ustav ni Poslovnik Skupštine ne predviđaju da u sastavu rukovodstva ili radnih tijela Skupštine treba biti osigurana ravnopravna zastupljenost oba spola. U rukovodstvo Skupštine KS izabran je jednak broj osoba oba spola (predsjedavajući i jedna zamjenik su osobe muškog spola dok su druge dvije zamjenice osobe ženskog spola. U sastavi stalnih i povremenih radnih tijela skupštine u članstvu komisija prisutno je 38% žena i 62% muškaraca dok žene predsjedavaju sa 5 (ili 26%), muškarci sa 13 (ili 68%) komisija dok je jedna komisija bez izabranog predsjedavajućeg. U sastavu 1 komisije nije imenovana niti jedna žena dok ne postoji komisija u koju nije imenovan niti jedan muškarac. U 3 od 19 komisija sastav odgovara zastupljenosti žena i muškaraca u Skupštini (iako su u sastavu komisije imenovani i vanjski članovi/ce). U ukupno 14 komisija jedan spol je manje zastupljen od čega u 5 su muškarci manje zastupljeni a u ostalih 9 žene.

Spolna struktura skupštinskih komisija, oktobar 2019.

Izvor: web stranica Skupštine KS

Poslovnik o radu skupštine sadrži posebnu mjeru za finansiranje parlamentarnih grupa koje imaju više poslanika manjeg spola. Prema član 22.stav (3), 10% od ukupnog iznosa raspoređuje parlamentarnim grupama srazmjerno broju zastupnika/poslanika koji pripadaju manje zastupljenom spolu.

Iako Poslovnik Skupštine Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj: 41/12-Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13,47/13,47/15 i 48/16) sadrži odredbu o ravnopravnoj upotrebi pojmova poslanik/zastupnik u oba gramatička roda web stranica Skupštine i akti koje skupština donosi su pisani u jednom gramatičkom rodu.

Ni Ustav ni Poslovnik Skupštine ne predviđaju da se kod potvrđivanja Vlade treba osigurati ravnopravna zastupljenost oba spola. Vlade Kantona Sarajevo koji u svom sastavu ima 3 ženu i 10 muškaraca. Sa tri ministrice, zastupljenost žena je 23% a muškaraca 77% čime nije osigurana ravnopravna zastupljenost osoba oba spola.

Zdravstvena zaštita

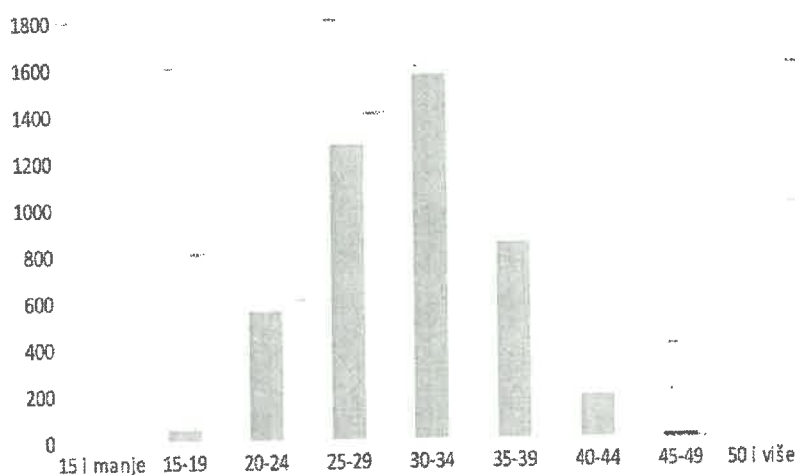
Vijeće ministara BiH je usvojilo Strategiju za odgovor na HIV i AIDS u BiH i Politiku seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u BiH kojima se provode promotivne i afirmativne aktivnosti koje, između ostalog, tretiraju i ravnopravnost spolova u smislu ravnopravnog pristupa pravima i zdravstvenim servisima.

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti FBiH reguliraju se prava na zdravstvene usluge standardnog kvaliteta i jednakog sadržaja, dok u okviru obaveznog pokrića zdravstvenim osiguranjem žene imaju pravo na potpunu zdravstvenu zaštitu po pitanju trudnoće i materinstva, pravo na liječenje i medicinska sredstva, te pravo na vještačku oplodnju. Zakonom o zdravstvenoj zaštiti

FBiH svim ženama (državljkama BiH) garantira se pravo na besplatan porod, postporodajnu zaštitu za majku u narednih šest mjeseci i besplatnu zdravstvenu zaštitu za djecu do 18 godina. U FBiH osnovnim paketom zdravstvenih prava predviđen je i paket osnovnih prava za neosigurane osobe koji se finansira sredstvima budžeta kantona ili općine prema mjestu zadnjeg prebivališta neosigurane osobe.

Na području Kantona Sarajevo u zdravstvenim ustanovama u javnom sektoru u 2018. godini prema prijavama poroda ukupno je registrovano 4.651 poroda. Prema dobnoj strukturi majki najveći broj živorođenih 1.561 ili (35,03%) registrovan je kod žena u dobnoj skupini od 30 do 34 godine, a zatim u dobnoj skupini od 25 do 29 godina 1.265 živorođenih sa udjelom u ukupnom broju živorođenih od (28,39%). J.U. Zavod za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva KS, uključujući i patronažne posjete pri porodičnoj medicini ostvarili su ukupno u 2018. godini 23.749 patronažnih posjeta

Broj živorođenih (prema prijavama poroda) u odnosu na dobnu strukturu žena /porodilja u 2018. godini

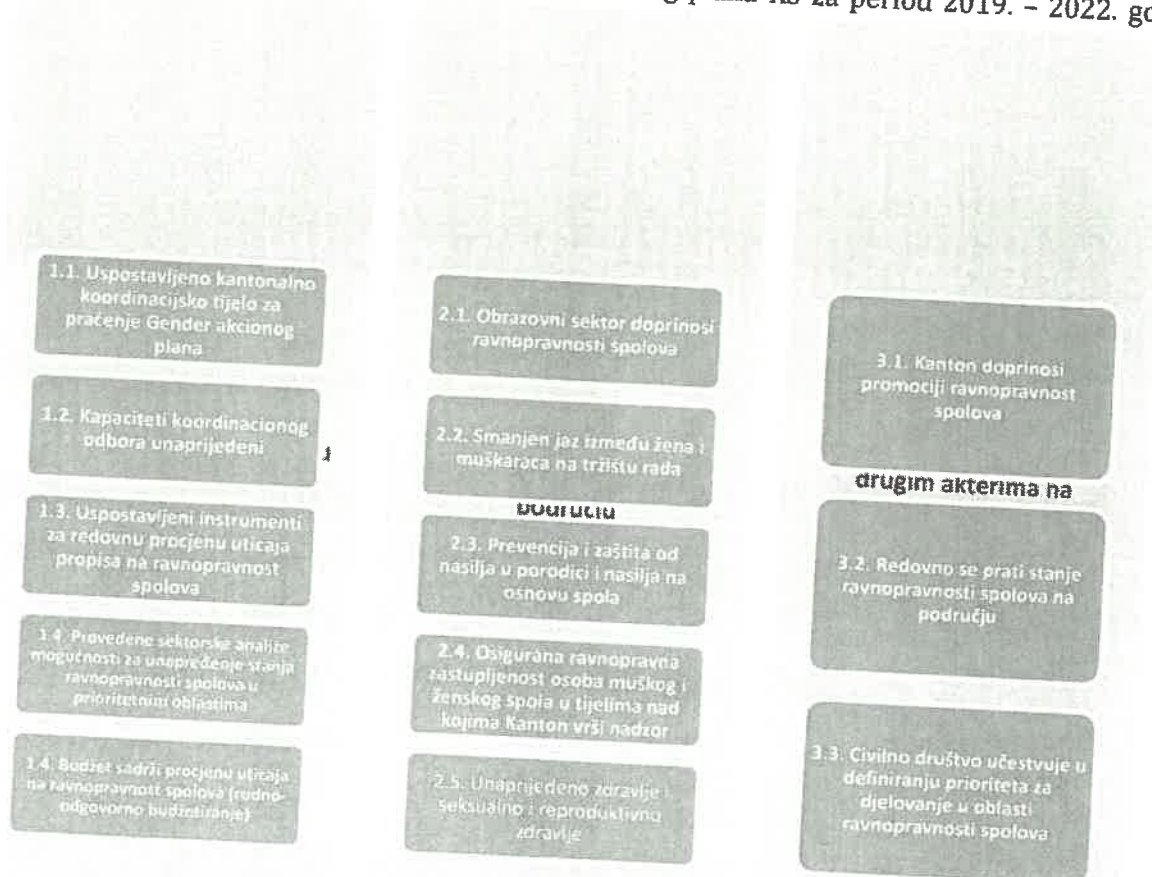
Izvor: Zavod za statistiku FBiH

U javnom sektoru u 2018. godini prema Izvještaju o radu službe za zdravstvenu zaštitu žena (obrazac br.02.6B) ukupno je propisano 938 kontraceptivnih sredstava u javnim zdravstvenim ustanovama od čega: oralnih kontraceptivnih sredstava 520 ili (55,44%), intrauterinih kontraceptivnih sredstava 370 ili (39,45%), te 48 ili (5,11%) svih ostalih kontraceptivnih sredstava. Prema dostavljenim izvještajima iz privatne prakse u 2018. godini propisano je 856 kontraceptiva od čega oralnih 573 ili (66,93%), intrauterinih kontraceptivnih sredstava 192 ili (22,43%), a svih ostalih kontraceptivnih sredstava 91 ili (10,64%).

III. Struktura Gender akcionog plana Kantona Sarajevo

U skladu sa prethodnom analizom stanja ravnopravnosti u kantonu i pregleda provođenja obaveza iz Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini jasno je da donošenje Gender akcionog plana KS predstavlja optimalan pristup za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova.

U odnosu na te analize struktura Gender akcionog plana KS za period 2019. – 2022. godina

odražava trenutno stanje ravnopravnosti spolova i institucionalizacije ravnopravnosti spolova i sadrži tri srednjeročna cilja te u okviru svakog cilja rezultate koji se planiraju postići i to:

- **Srednjeročni cilj 1. Ministarstva i druga tijela vlade djeluju za ravnopravnost spolova**
- **Srednjeročni cilj 2. Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području KS**
- **Srednjeročni cilj 3. Prati se stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova**

Struktura Gender akcionog plana KS je prikazana shematski ispod dok je detaljno prikazana u matrici logičkog okvira u narednom dijelu dokumenta: Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana KS za period 2019. – 2022. godina.

IV. Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana KS za period 2019. – 2022. godina

Srednjoročni cilj 1: Ministarstva i druga tijela vlade djeluju za ravnopravnost spolova					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
1.1. Uspostavljeno kantonalno koordinaciono tijelo za praćenje Gender akcionog plana	Ministarstva i nadležne službe nominuju svoje predstavnike za koordinacioni odbor	Ministarstvo rada i socijalne politike	Identificirane osobe koje će biti članovi/ce koordinacionog tijela(sva ministarstva, koordinator za EU i predstavnicima NVO	Mjesec dana od usvajanja	Redovna sredstva
	Imenovanje koordinacionog odbora	Vlada na prijedlog Ministarstvo rada i socijalne politike	Imenovan Koordinacioni odbor	Mjesec dana od usvajanja	Redovna sredstva
	Koordinacioni odbor usvojio Poslovnik o radu	Koordinacioni odbor	Usvojen Poslovnik o radu	Tri mjeseca od usvajanja	Redovna sredstva
	Održavanje redovnih sastanaka Koordinacionog odbora	Koordinacioni odbor	Zapisnici sa sastanka	Namanje dva puta godišnje	Redovna sredstva
	Usvojen plan za praćenje, evaluaciju i izvještavanje o primjeni Gender akcionog plana KS	Koordinacioni odbor	Izrađen Plan za praćenje, evaluaciju i izvještavanje o primjeni Gender akcionog plana KS	Tri mjeseca od imenovanja koordinacionog odbora	Redovna sredstva i partnerstvo
1.2. Kapaciteti koordinacionog odbora unaprijeđeni	Obuke na temu ravnopravnosti spolova i diskriminacije na osnovu spola	Komisija za jednakopravnost spolova	Održane dvije obuke za članove i članice Koordinacionog odbora	Mart 2020.	Redovna sredstva i partnerstvo
	Izrada i usvajanje metodologije za izradu godišnjih i završnog izvještaja o provođenju GAP-a	Koordinacioni odbor	Održane dvije obuke za članove i članice Koordinacionog odbora	Oktober 2020.	Redovna sredstva i partnerstvo
	Godišnji izvještaj o provođenju GAP se dostavlja putem Vlade Komisiji za jednakopravnost spolova i Skupštini	Koordinacioni odbor	Izrađen izvještaj	Mart svake godine	Redovna sredstva i partnerstvo
1.3. Uspostavljeni	Svi prijedlozi zakona, podzakonskih	Ministarstvo pravde i uprave, Ured za	% usvojenih zakona (od ukupnog	Februar svake	Redovna

Srednjoročni cilj 1: Ministarstva i druga tijela vlade djeluju za ravnopravnost spolova					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
Instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova	akata i politika sadrže procjenu uticaja propisa i procjenu uticaja na ravnopravnost spolova	zakonodavstvo	broja usvojenih) koji sadrže procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova i definiše zabranu diskriminacije po svim osnovama koji su usvojeni u toku prethodne godine	godine	sredstva
	Komisija za jednakopravnost spolova daje mišljenje na sve zakona i podzakonske akte koje donosi Skupština	Komisija za jednakopravnost spolova	% zakona koje razmatra Skupština koji su dostavljeni Komisiji # mišljenja o usklađenosti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i međunarodnim konvencijama o ravnopravnosti spolova i zabrani svakog oblika diskriminacije;	Kontinuirano	Redovna sredstva
	Usvojeni standardi za korištenje rodno-osjetljivog jezika u Skupštini KS i Vladi	Komisija za jednakopravnost spolova	Usvojeni standardi od strane Skupštine % akata koji koriste rodno-osjetljiv jezik	Kraj 2020.	Redovna sredstva
1.4. Provedene sektorske analize mogućnosti za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova u prioritetnim oblastima	Analiza dostupnosti administrativnih podataka razvrstanih po spolu	Ministarstva i druga tijela vlade	Analiza o dostupnosti o administrativnih podataka razvrstanih po spolu dostavljena Komisiji sa prijedlogom prioriteta za unapređenje	Mart 2020.	Redovna sredstva
	Unaprijeđene administrativne baze podataka	Ministarstva i druga tijela vlade	% utvrđenih baza koji je unaprijeđen da sadrži podatke razvrstane po spolu	2022. godina	Redovna sredstva
1.5. Budžet KS sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno	U Zakonu o izvršavanju Budžeta Kantona Sarajevo utvrditi jasne obaveze za rodno-odgovorno budžetiranje u prioritetnim oblastima	Ministarstvo finansija	Broj oblasti koje su ocijenjene kao prioritetne (npr. tekući transferi i sl)	Od 2021. nadalje	Redovna sredstva

Srednjoročni cilj 1: Ministarstva i druga tijela vlade djeluju za ravnopravnost spolova					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
Očekivani rezultat	Izrađena analiza krajnjih korisnika budžeta u odnosu na spol	Ministarstvo finansija na osnovu podataka svih budžetskih korisnika	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	August 2020.	Redovna sredstva, UN WOMEN
	Informacija o stanju uvođenja rodno-odgovornog budžetiranja sastavni dio Dokumenta okvirnog budžeta KS	Ministarstvo finansija	Broj budžetskih korisnika koji dosljedno unose podatke o uticaju na spol u BPMIS	August 2021	Redovna sredstva
	Izvještaj o izvršavanju Budžeta sadrži informacije o krajnjim i izlaznim rezultatima u odnosu na spol	Ministarstvo finansija na osnovu podataka svih budžetskih korisnika	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	kontinuirano	Redovna sredstva
budžetiranje)	Sredstva za provođenje Gender akcionog plana KS su planirana u budžetu	Ministarstvo finansija na prijedlog nadležnih ministarstava i službi	% aktivnosti po godinama za koji su odvojena sredstva u skladu sa zabjtjevima	kontinuirano	Redovna sredstva, FIGAP II

Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području KS					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
2.1. Obrazovni sektor doprinosi ravnopravnosti spolova	Promocija učešća djevojčica i dječaka u oblasti obrazovanja u kojima su manje zastupljeni	Ministarstvo za obrazovanja, nauku i mlade	Izrađen i provodi se program promocije u saradnji sa osnovnim školama i drugim servisima	Maj 2020. godine i kontinuirano	Redovna sredstva
	Povećati obuhvat djece programom obaveznog programa predškolskog odgoja i obrazovanja pred polazak u osnovu školu	Ministarstvo za obrazovanja, nauku i mlade	% dječaka i djevojčica koji je obuhvaćen predškolskim odgojem	Kontinuirano	Redovna sredstva
	Promocija učešća ravnopravnog učešća djevojčica i dječaka u obrazovanju u IKT-u	Ministarstvo za obrazovanja, nauku i mlade	Izrađen i provodi se program promocije u saradnji sa osnovnim školama i drugim servisima	Maj 2020. godine i kontinuirano	Redovna sredstva

Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području KS					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
2.2. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada	Izvršiti analizu uticaja dodijeljenih stipendija za učenike i učenica u odnosu na (ne)ravnopravnost spolova i (po potrebi) izmijeniti kriterije dodjele	Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama # broj prijedloga sa ciljem povećanja uticaja stipendija kao mjera za smanjenje horizontalne i vertikalne segregacije na tržištu rada	Septembar 2020. godine	Redovna sredstva
	Uspostaviti savjet za ravnopravnost spolova u Pedagoškom-zavodu KS (nakon transformacije Institut za preduniverzitetsko obrazovanje)	Pedagoški-zavod	Izrađena analiza učibbenika i nastavnih planova za osnovne i srednje škole s obzirom na stereotipe i predrasude u vezi sa rodom/spolom # mjera za uklanjanje stereotipnih i diskriminatorskih sadržaja # prijedloga za pristup učenju o rodu i spolju	Kraj 2020. godine	Redovna sredstva
2.2. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada	Usklađivanje Pravidnika o sticanju i korištenju akademskih titula, stručnih i naučnih zvanja na visokoškolskim ustanovama na području Kantona Sarajevo	Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade	Akademске titule, stručna i naučna zvanja koje se navode na diplomama, dodacima diplomama i drugim javnim ispravama koje izdaje Univerzitet u Sarajevu nakon završetka prvog, drugog i trećeg ciklusa studija, mogu dodjeljivati kako u muškom, tako i u ženskom rodu	Kraj 2020.	Redovna sredstva
	Analizirati razloge neaktivnosti, manje stope zaposlenosti i veće stope nezaposlenosti žena na području kantona Izraditi detaljnu analizu uticaja aktivnih mjera zapošljavanja na smanjenje jaza između žena i muškaraca na tržištu rada u periodu od 5 godina	Služba za zapošljavanje KS Služba za zapošljavanje KS	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama Analiza izrađena i dostavljena Komisiji # prijedloga za smanjenje jaza žena i muškaraca na tržištu rada	Septembar 2020. Septembar 2020.	Redovna sredstva Redovna sredstva

Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području KS					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
	Organizovati tematsku sjednicu sa ciljem povodom analize uticaja aktivnih mjera zapošljavanja na smanjenje jaza između žena i muškaraca na tržištu rada u periodu od 5 godina	Komisija za jednakopravnost spolova	Tematska sjednica organizovana Broj zaključaka vezanih za Analizu koji doprinose povećanju efikasnosti mjera za ravnopravnost spolova	Oktoibar 2020.	Redovna sredstva
	Analizirati doprinos poticaja Vlade KS i donijeti mjere kako bi se poticali doprinosili razvoju poduzetništva manje zastupljenog spola	Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice,	Registar poticaja sadrži informacije o spolu direktnih i indirektnih korisnika poticaja # identifikirani problema za pristup potcijajima za manje zastupljen spol, uključujući i ranjive grupe manje zastupljenog spola % kriterija koji je izmijenjen sa ciljem povećanja jednakih mogućnosti za pristup potcijajima # i iznos posebnih programa za manje zastupljen spol	Kraj 2021.	Redovna sredstva i partnerstvo
	Finansijski plan Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo i informacija o izvršenju Finansijskog plana Služe za zapošljavanje Kantona Sarajevo sadrže informacije o uticaju na jaz između žena i muškaraca na tržištu rada	Služba za zapošljavanje KS	Broj informacija o uticaju na uticaju na jaz između žena i muškaraca na tržištu rada koji su sadržani	Kontinuirano	Redovna sredstva i partnerstvo
	Izrađena analiza o primjeni prava na naknadu za vrijeme porodijskog/roditeljskog odsustva sa prijedlozima progresivnog unapređenja iznosa u odnosu na međunarodne standarde Izrada strategije učešća žena u radnoj snazi Promovirati korištenje roditeljskog odsustva od strane očeva djece	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice	Broj preporuka Institucije Ombudsmana za ljudska koje su provedene Izrađena strategija % provođenja strategije # promotivnih aktivnost % očeva kao korisnika	Jun 2020. 2021. godine Kontinuirano	Redovna sredstva i partnerstvo Redovni budžet i partnerstvo Redovna sredstva i

Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području KS

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	
2.3. Prevencija i zaštita od nasilja u porodici i nasilja na osnovu spola	Promovirati jednake mogućnosti za žene i muškarce u svim konkursima koje objavljuje skupština, vlada, Ministarstva i druga tijela vlade	Sve službe skupštine, vlada, Ministarstva i druga tijela vlade	U svim konkursima jasno navedeno: „Ohrabruju se osobe oba spola da se prijave na ovaj konkurs. U okviru ovog konkursa biti će osigurane jednake mogućnosti za sve osobe bez diskriminacije po bilo kojem osnovu.“	Kontinuirano	Redovna sredstva i partnerstvo	
	Usvojiti politiku o nultoj toleranciji za uznemiravanje i seksualno uznemiravanje u KS	Skupština, Vlada na prijedlog Ministarstva rada i socijalne politike	Politika usvojena i objavljena	Novembar 2020.	Redovna sredstva i partnerstvo	
	Analizirati mogućnosti za unapređenje kapaciteta predškolskih ustanova	Ministarstvo za obrazovanja, nauku i mlade	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Septembar 2020. godine	Redovna sredstva	
	Analiza o preprekama za uključivanje marginaliziranih grupa na tržište rada (osobe koje brinu za stare i iznemogle, jednonaraiteljske porodice, porodice sa djecom sa invaliditetom, pripadnici/e nacionalnih manjina) sa prijedlogom mjera	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, rasejlena lica i izbjeglice	#utvrđenih prepreka i predloženih mjera % osoba koje su uključene na tržište rada	Kraj 2021. godine	Redovna sredstva	
	Usvojiti Program mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici i osigurati sredstva za provođenje i provoditi aktivnosti	Vlada KS i Koordinaciono tijelo za prevenciju nasilja	Usvojen Program mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja Aktivnosti iz Programa se redovno provode, Programi se redovno donose	Kraj 2020. godine	Redovna sredstva	
			Osigurano potpuno finansiranje			

Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području KS

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
	Organizovati tematsku sjednicu sa ciljem analize stanja i uvida u stanje o prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici, uključujući i probleme sa kojima se susreću posebno ranjive grupe	Komisija za jednakopravnost spolova, Koordinacioni odbor	Podaci koji se prikupljaju u skladu sa članom 23. Protokola se dostavljaju Komisiji a putem Komisije i Skupštini Problemi sa kojima se susreću posebno ranjive grupe (LGBT, osobe sa invaliditetom, Romi, osobe treće životne dobi itd) su uključeni u navedene podatke	Svake godine u okviru 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.)	Redovna sredstva
	Doprinos prevenciji nasilja nad ženama i nasilja u porodici obilježavanjem Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.)	Koordinaciono tijelo KS i Komisija za jednakopravnost spolova	Kanton provodi aktivnosti u okviru kampanje	Kontinuirano	Redovna sredstva
	Organizovati obuke na temu diskriminacije na osnovu spola i svih oblika nasilja na osnovu spola za Komisija za jednakopravnost spolova i Koordinacioni odbor	Komisija za jednakopravnost spolova, Koordinacioni odbor	Članovi i članice komisije i koordinacionog odbora mogu prepoznati i odgovoriti na sve oblike diskriminacije na osnovu spola	U toku 2020. godine	Redovna sredstva i partnerstvo
	Izraditi Smjernice za prevenciju i zaštitu od diskriminacije, seksualnog uznemiravanja i uznemiravanja na osnovu spola na radnom mjestu	Ministarstvo pravde i uprave	Vlada usvojila Smjernice	Kraj 2020. godine	Redovna sredstva
	U programe stručnog usavršavanja policije uvesti program obuke na temu krivičnih djela počinjenih iz mržnje u skladu sa Krivičnim zakonom FBiH i redovno ih provoditi	Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, Uprava policije	Usvojen plan i program permanentne i specijalističke obuke koji obuhvata krivična djela počinjena iz mržnje.	Kraj 2020.	Redovna sredstva
	Izraditi i usvojiti standardne operativne procedure za policiju i pravosuđe u	Ministarstvo pravde i uprave i Ministarstvo unutrašnjih poslova	Izrađene i usvojene standardne operativne procedure za policiju i	Kraj 2020.	Redovna sredstva

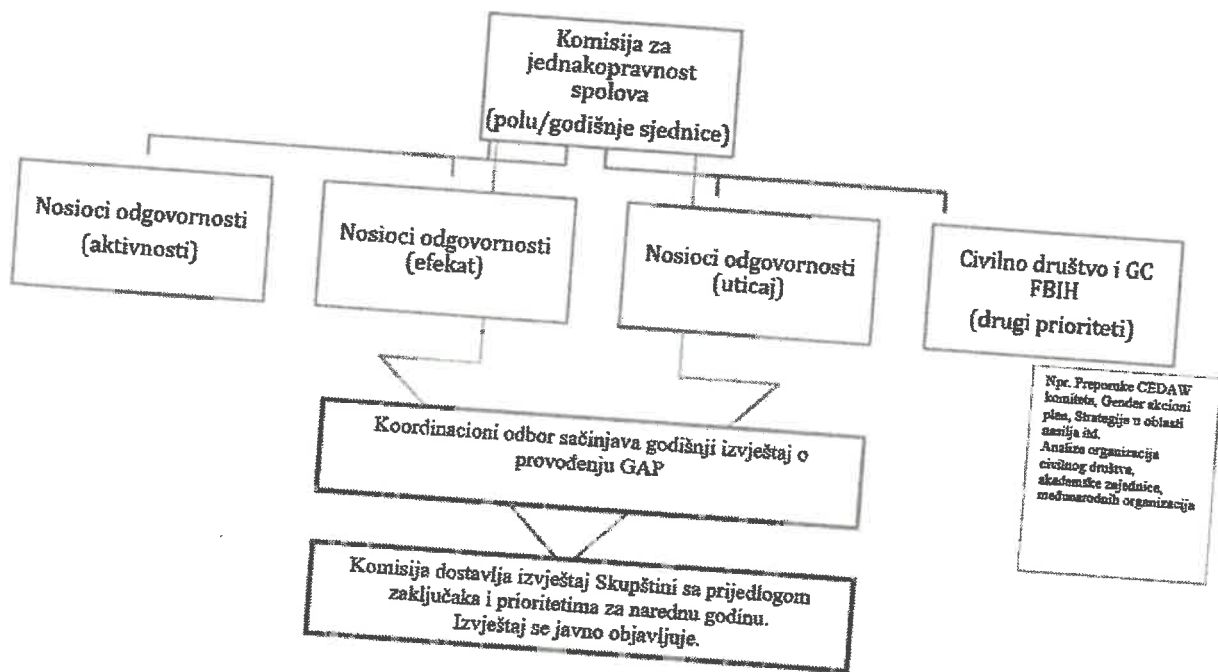
Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području KS					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
2.4. Osigurana ravnopravna zastupljenost osoba muškog i ženskog spola u tijelima nad kojima Kanton vrši nadzor	slučaju krivičnih djela počinjenih iz mržnje u skladu sa Krivičnim zakonom FBiH	Kantona Sarajevo.	pravosuđe u slučaju krivičnih djela počinjenih iz mržnje		
	Izraditi analizu zastupljenosti žena i muškaraca u svim tijelima uključujući i predsjednike/ce tijela koje imenuje Skupština, Vlada i ministarstva	Stručna služba Skupštine, stručna služba Vlade	Vlada i Skupština usvojili informaciju o analizi zastupljenosti sa zaključcima	Juli 2020.	Redovna sredstva
	Osigurati jasne kriterije kod imenovanja komisija Skupštine kada u je pitanju jednako učešće žena i muškaraca	Stručna služba Skupštine	Analiza izrađena sa prijedlogom mjera; % žena i muškaraca koji se imenuju u komisije nakon donošenja novih kriterija	Kraj 2020. godine	Redovna sredstva
	Izraditi prijedlog mjera za ravnopravnu zastupljenost žena i muškaraca u vladi, drugim vladinim tijelima i javnim ustanovama i preduzećima kojima upravlja Kanton Sarajevo	Komisija za jednakopravnost spolova	Izrađeni prijedlozi i po potrebi prijedlozi izmjena i dopuna zakona i drugih propisa sa ciljem uvođenja kvote za manje zastupljen spol od najmanje 40%	Juli 2020.	Redovna sredstva, Sarajevski otvoreni centar i FIGAP II sredstva
2.5. Unaprijeđeno zdravlje i seksualno i reproduktivno zdravlje	Osigurati ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim tijelima uključujući i predsjednike/ce tijela koje imenuje Skupština, Vlada i ministarstva	Skupština, Vlada	Muškarci i žene zastupljeni sa najmanje 40% u svim tijelima koja se imenuju	Kontinuirano	Redovna sredstva
	Inicirati akreditaciju Programa zdravstvenih radnika u oblasti pružanja rodno senzitivnih usluga i usluga iz oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja generalnoj i višestruko marginaliziranim populacijama	Ministarstvo zdravstva KS	Usvojena inicijativa od strane nadležnog ministarstva. Sprovedeni treninzi zdravstvenog osoblja na nivou primarne zdravstvene zaštite u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama Svjetske zdravstvene organizacije	Kraj 2020	Redovna sredstva, Fondacija XY i UNFPA
	Sprovedi Rodnu analizu za identifikaciju socijalnih determinanti zdravlja i utjecaja rodnih stereotipa na stavove mladih i odraslih u KS	Ministarstvo zdravstva KS	Usvojene preporuke rodne analize i izvršene u programe za unaprijeđenje zdravstvene zaštite na području KS.	Kraj 2021.	Redovna sredstva, Fondacija XY

Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području KS					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
	Organizovanje sportskih takmičenja i liga i promocija sporta kao zdravog životnog stila	Ministarstvo kulture i sporta	Broj organizovanih takmičenja % žena i muškaraca, dječaka i djevojčica koje su obuhvaćene aktivnostima	Kontinuirano	Redovna sredstva
	Izraditi vodič za zdravstvene kako na najbolji način da se postupa sa transrodnim i interspolnim osobama	Ministarstvo zdravstva KS	Izrađen i distribuiran vodič za zdravstvene ustanove	Kraj 2020	Redovna sredstva
	Pravno urediti medicinske i pravne postupke u slučaju interspolnosti	Ministarstvo zdravstva KS	Izrađen Pravilnik o prilagodbi spola u medicinskim institucijama u Kantonu Sarajevo.	Kraj 2020	Redovna sredstva
Srednjoročni cilj 3: Prati se stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
3.1. Kanton doprinosi promociji ravnopravnosti spolova	Utvrdjen je Program obilježavanja dana od značaja za ravnopravnost spolova	Vlada i Skupština	Obilježavaju se 8. mart „Međunarodni dan žena“, Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.), Međunarodni dan žena u IKT-u, 19.11. Međunarodni dan muškaraca i drugi	Mart 2020. godine	Redovna sredstva i partnerstvo
	Promotivni materijali o ciljevima Gender akcionog plana KS su dostupni na web stranici i u šalter salama	Komisija za jednakopravnost spolova	Broj izrađenih materijala	Mart 2020. godine	Redovna sredstva i partnerstvo
3.2. Redovno se prati stanje ravnopravnosti spolova na području KS	Komisija za jednakopravnost spolova organizuje sjednice sa ciljem praćenja provođenja (monitoring) Gender akcionog plana	Komisija za jednakopravnost spolova i koordinacioni odbor	Održana polugodišnja i godišnja sjednica na kojoj je razmotren izvještaj o provođenju GAP te su predloženi zaključci za Skupštinu	Septembar i mart svake godine	Redovna sredstva
	Skupština razmatra izvještaj o	Skupština	Razmotren izvještaj i doneseni	April svake	Redovna

Srednjoročni cilj 3: Prati se stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
3.3. Civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova	<p>provođenju Gender akcionog i fiansijskog plana plana</p> <p>Izvršiti procjenu (evaluaciju) provođenja Gender akcionog i fiansijskog plana kao osnovu za izradu narednog Gender akcionog i fiansijsko plana</p>	Koordinacioni odbor	zaključci o prioritetima	godine	sredstva
	<p>Utvrđen je spisak organizacija civilnog društva i pojedinaca koje se bave ravnopravnošću spolova</p> <p>Organizira se tematska sjednica sa civilnim društvom sa ciljem definiranja prioriteta u oblasti ravnopravnosti spolova</p>	Koordinacioni odbor	Izvršena procjena provođenja Gender akcionog plana	Juni 2022. godine	Redovna sredstva i partnerstvo
		Komisija za jednakopravnost spolova	Izrađeni kriteriji za odabir organizacija i pojedinaca Spisak dostupan na web stranici Vlade i Skupštine	Tokom tematske sjednice prikupljeni prijedlozi civilnog društva u pogledu prioriteta	Kraj 2020. godine

V. Monitoring i evaluacija Gender akcionog plana

Osnovni mehanizam praćenja provedbe Gender akcionog plana jeste nadzor koji provodi za nivo vlade Koordinacioni odbor a za nivo Skupštine **Komisija za jednakopravnost spolova**. Zadatak Komisije je da prati aktivnosti provedbe, prikupljanja informacija koje su potrebne za analizu ostvarenih ciljeva i rezultata i osiguraju ostvarenje rezultata aktivnosti navedenih u dokumentu. Nadzor nad provedbom pratit će se organizacijom sjednica za nadzor svakih šest mjeseci kojom prilikom će svi nosioci odgovornosti putem Koordinacionog odbora, Komisiji redovno i sistematski dostavljati informacije o provedbi. Pored toga Komisija će jednom godišnje informisati Skupštinu i sve ključne aktere uključene u implementaciju aktivnosti o ostvareni rezultatima te će predlagati Skupštini odgovarajuće zaključke.

Osnovni pojmovi i definicije ravnopravnosti spolova

Diskriminacija po osnovu spola je svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili grupe osoba zasnovano na spolu zbog kojeg se osobama ili grupi osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda.

Direktna diskriminacija po osnovu spola postoji kada je osoba ili grupa osoba bila tretirana, tretira se ili može biti tretirana nepovoljnije u odnosu na drugu osobu ili grupu osoba u istoj ili sličnoj situaciji.

Indirektna diskriminacija po osnovu spola postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterij ili praksa jednaka za sve je dovela, dovodi ili bi mogla dovesti u nepovoljniji položaj osobu ili grupu osoba jednog spola u poređenju sa osobom ili grupom osoba drugog spola.

Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje po osnovu spola kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba i stvoriti zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, ili kojim se postiže takav učinak.

Seksualno uznemiravanje je svaki neželjeni oblik verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba, ili kojim se postiže takav učinak, naročito kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Nasilje po osnovu spola je svako djelovanje kojim se nanosi ili može biti nanijeta fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelovanjem koje sputava osobu ili grupu osoba da uživa u svojim ljudskim pravima i slobodama u javnoj i privatnoj sferi života.

Nasilje po osnovu spola uključuje, ali se ne ograničava, na

- a) nasilje koje se dešava u porodici ili domaćinstvu;
- b) nasilje koje se dešava u široj zajednici;
- c) nasilje koje počinu ili tolerišu organi vlasti i drugi ovlašteni organi i pojedinci;
- d) nasilje po osnovu spola u slučaju oružanih sukoba.

Viktimizacija je oblik diskriminacije koji postoji kada se osoba ili grupa osoba dovede u nepovoljniji položaj zbog: odbijanja naloga za diskriminatornim postupanjem, prijave diskriminacije, svjedočenja u postupku zaštite od diskriminacije na osnovu spola, ili ako je na bilo koji drugi način osoba sudjelovala u postupku vođenom povodom diskriminacije na osnovu spola.

Spol predstavlja biološke i psihološke karakteristike po kojima se razlikuju osobe muškog i ženskog spola.

Gender/rod predstavlja sociološki i kulturološki uvjetovanu razliku između osoba muškog i ženskog spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uvjetovane ili određene isključivo

prirodnim ili biološkim faktorima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije, i kroz vrijeme su promjenljivi.

Ravnopravnost spolova znači da su osobe muškog i ženskog spola jednako prisutne u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Jednak tretman svih osoba muškog i ženskog spola podrazumijeva osiguranje odsustva diskriminacije po osnovu spola.

Jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol podrazumijeva odsustvo prepreka za ekonomsko, političko i društveno sudjelovanje po osnovu spola.

Diskriminacija u jeziku postoji kada se koristi isključivo jedan gramatički rod kao generički pojam.

Institucionalni mehanizmi za jednakopravnost spolova predstavljaju tijela koja su uspostavljena od nadležnih zakonodavnih, izvršnih i organa uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini radi provođenja Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koordiniranja i realizacije programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osiguranja provođenja međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.

Rodno senzitivno ili odgovorno budžetiranje je neophodno sredstvo koje podrazumijeva poštivanje načela ravnopravnosti spolova tokom pripreme budžeta, te raspodjele i dodjele finansijskih resursa. Rodno budžetiranje predstavlja sagledavanje javnih politika na svim nivoima budžetskog procesa i restrukturiranje prihoda i rashoda kako bi se uzele u obzir potrebe i prioriteti različitih grupa žena i muškaraca imajući u vidu njihove različite uloge u porodici, ekonomiji i društvu. Rodno budžetiranje uključuje dva osnovna koraka: rodnu analizu budžeta i njeno provođenje kroz preraspodjelu budžeta. Rodnom analizom budžeta razvrstavaju se troškovi i prihodi naspram njihovog različitog utjecaja na žene i muškarce i time se uočavaju mjesta gdje su sakupljanje i distribucija javnog novca nepravedni.

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
CANTON SARAJEVO
Government

Broj: 02-04-20085-5/21
Sarajevo, 30.04.2021. godine

Na osnovu člana 26. i 28. stav (3) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 36/14 – Novi Prečišćeni tekst i 37/14 – Ispravka) i tačke IV Gender Akcionog plana Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2022. godine Vlada Kantona Sarajevo, na 64. vanrednoj sjednici održanoj 30.04.2021. godine, donijela je

RJEŠENJE

I

U Koordinaciono tijelo za praćenje Gender Akcionog plana Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2022. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 52/19) (u daljem tekstu: Koordinaciono tijelo), imenuju se:

1. Rada Lukić, članica i Miralem Dedović član-zamjenik, ispred Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo;
2. Edina Karasalihović članica i Dino Mešić član-zamjenik, ispred Ministarstva pravde i uprave Kantona Sarajevo;
3. Amra Hadžimuratović-Čustović članica i Smail Demirović član-zamjenik, ispred Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo;
4. Selma Sokočević članica i Elmedina Delić član-zamjenik, ispred Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo;
5. Aldina Blažević članica i Admir Palić član-zamjenik, ispred Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo;
6. Enesa Pazelja članica i Senad Nović član-zamjenik, ispred Ministarstva privrede Kantona Sarajevo;
8. Belma Trajkov članica i Nihad Šeta član-zamjenik, ispred Ministarstva za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo;
9. Elvedina Kozadra članica i Fahira Kalajdzisalihović članica-zamjenica, ispred Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo;
10. Belma Adilović članica i Rasim Duraković član-zamjenik, ispred Ministarstva za boračka pitanja Kantona Sarajevo;
11. Tarik Kršlak član i Nefisa Dobrača članica-zamjenica, ispred Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo;
12. Alma Zildžić članica i Arman Potur član-zamjenik, ispred Ministarstva finansija Kantona Sarajevo;
13. Melisa Mizdrak članica i Indira Mešković članica-zamjenica, ispred Ministarstva za odgoj i obrazovanje

14. Mersiha Šabaredžović-Klačar članica, Koordinatorica za evropske integracije.

II

Administrativno tehnički poslovi obavljaju se u Ministarstvu za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Ministarstvo), a za obavljanje ovih poslova ispred Ministarstva kao tehnički sekretar zadužuje se Irfan Eminović.

III

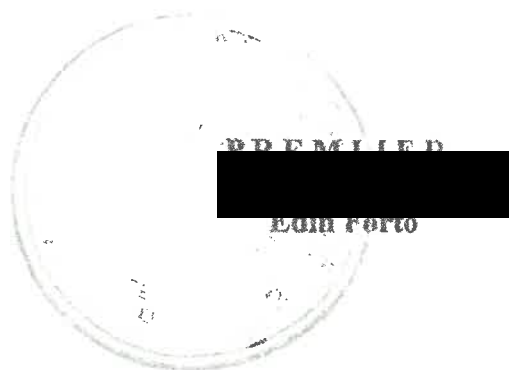
Nadležnosti Koordinacionog tijela i obaveze resornih ministarstava utvrđene su Gender Akcionim planom Kantona Sarajevo za period od 2019. do 2022. godine.

IV

Donošenjem ovog rješenja stavlja se van snage rješenja Vlade Kantona Sarajevo broj: 02-04-23318-19/20 od 09.07.2020. godine i broj: 02-04-6490-23/21 od 11.03.2021. godine.

V

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenim novinama Kantona Sarajevo”.

Dostaviti:

1. Predsjedavajući Skupštine Kantona Sarajevo,
2. Zamjenici predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo (3x),
3. Premijer Kantona Sarajevo,
4. Ministarstva Kantona Sarajevo (12 x),
5. Imenovanim članovima Koordinacionog tijela (13x) (putem Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo),
6. Vildana Bešlija, predsjednica Komisije za jednakopravnost spolova Kantona Sarajevo (putem Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo),
7. Ured za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom Kantona Sarajevo,
8. Za objavu u "Službenim novinama Kantona Sarajevo",
9. Evidencija,
10. Arhiva.

web: <http://vlada.ks.gov.ba>
e-mail: vlada@vlada.ks.gov.ba
Tel: + 387(0)33 562-068, 562-070
Fax: + 387(0)33 562-211
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

